

250 Ft

Sakálok, éjszaka,
a holdfényes lapályon:
„Ha lesz itt hulla, sok,
én mindannyit kivájom!”

Holdfényes éjszakán
tanácskozó sakálok:
„Te húst s csontot zabálsz,
én szemgolyót zabálok.”

„Dögöt szaggat potád,
dögvérben áll a lábam.”
Tanácskozó sakálok,
holdfényes éjszakában.

Az újságok nyomán
ez így jutott eszembe,
mikor Berlinben ült
Hitlerrel Horthy szembe.

GÁBOR ANDOR

„Fürödni fognak”

CIKKEK, VERSEK

Z-füzetek / 146

GÁBOR ANDOR

„Fürödni fognak”

CIKKEK, VERSEK

BUDAPEST

Z-füzetek/146

Készült a Gábor Andor írói Jutalomdíj támogatásával

**Sorozatszerkesztő
SIMOR ANDRÁS**

VÉRTES MARCEL rajzaival

© Gábor Andor örököse

Sakálok, éjszaka,
a holdfényes lapályon:
„Ha lesz itt hullá, sok,
én mindannyit kivájom!”

Holdfényes éjszakán
tanácskozó sakálok:
„Te húst s csontot zabálsz,
én szemgolyót zabálok.”

„Dögöt szaggat pofád,
dögvérben áll a lábam.”
Tanácskozó sakálok,
holdfényes éjszakában.

Az újságok nyomán
ez így jutott eszembe,
mikor Berlinben ült
Hitlerrel Horthy szembe.

Letölthető:

[\[PDF formátumban \]](#) [\[EPUB formátumban \]](#)

Előszó

Gábor Andort 1919. augusztus közepén letartóztatják, és szeptember elején helyezik ideiglenesen szabadlábra. Egy év múlva írja: „Ha én 1919. augusztus elején tanultabb lettem volna a proletárforradalmak után következő események dolgaiban, mint amilyen voltam, s tudtam volna, hogy még engem is be akarnak csukni, egy percig sem maradtam volna otthon a lakásomon, megvárandó, hogy mikor méltóztatik a jogrend eljönni értem, és kiróni rám a bűnhődésnek azt a pozícióját, amit szerény személyemre kivetett.”

Ezek a sorok már bécsi emigrációjában születtek, ahol a *Bécsi Magyar Újság* munkatársaként gyilkos iróniával támadta cikkeiben a Horthy-rendszert. 1920–22 közt

írt gúnyiratai, a Bécsi levelek második kiadására 1945-ben került sor. Ennek a kiadásnak előszavában írja: „...a magyar életet alapjából újjá kell építeni, nemcsak téglailag, hanem elmeileg is.”

Felteszi a kérdést: Lehetséges a történelem óramutatóját visszahúzni oda, ahol 1938/39 körül álldogált?

Idézzük válaszát:

„Különböző dátumokat találtak ki: némelyek azt mondták, hogy 1944. október 15-e volt a bűnbeesés napja, amikor Szálasiék a hatalmat átvették. Mások hajlandók voltak 1944. március 19-éig visszamenni, mikor a németek hivatalosan is megszállták az országot, amelyet pedig – nem hivatalosan – a háború eleje óta megszállva tartottak.”

Így folytatja:

„Tekintet nélkül arra, hogy nincsenek történeti dátumok, amik csak úgy kipattannak a kalendáriumból, elszigetelt fejezetnek vették a magyar Hitler-janicsárok végnapjait, a nyílt fasizmus néhány hónapját; régi magyar mondás szerint »levágták a kötél végét« s azt hitték, hogy ezzel megszakadt a folytonosság és nem merül fel a kérdés: miből lett a cserebogár? mely utak vezettek az elpusztított falvakig, a lerombolt városokig, a Dunába zuhant hidakig? ki felelős azért a millió magyar életért, melyet ebek harmincadjára vetettek. Egyszerűen »elfelejtették«, hogy Szálasi csak a legfelső ága volt annak a fának, amely alább Sztójajt, még alább Telekit, még alább Gömböst, még alább Bethlent és Friedrich Istvánt és Huszár Károlyt hajtotta és amelynek gyökere Horthy Miklós volt.

Elfelejtették és el akarták felejtetni, hogy Magyarország utolsó huszonöt esztendejének, nem alaptalanul, Horthy-rezsim a neve, s hogy Horthy előbb volt Hitlernél, sőt előbb volt még Mussolininál is s hogy a »Fővezér« véres útja, Szegedtől a Dunántúlon át Budapestre megelőzte a Duce római marsát és a Führer ugrását Münchenből Berlinbe.”

Simor András

CIKKEK

Vértés rajzai a magyar pokolról

Valahányszor a fehérterror rémeiről és gyilkosairól írok, mindig sajnálom, be kell vallanom őszintén, hogy az írás egyetlen nyelvnek szűk korlátai közt marad. Mennyire másképp állna minden, ha mindaz, amit Horthyról és cinkosairól megírtunk, nem is

annyi, hanem csak a fele, csak a negyede idegen nyelvek szárnyain ki tudott volna jutni, eredeti szövegében, s nem megcsonkított és rosszul értett híradások formájában, a világ egész olvasóközönségéhez! Hónapokig nem állhatott volna a vére és a fürtelemre alapított uralom. De mert a külföld lassan értesül, mert könnyű neki elzárkózni ama kevés elől, ami írásainkból külföldre kijut: Horthyék élhetnek és ítélezhetnek, alkotmányosdit játszhatnak és gyilkolhatnak és amnesztiát adhatnak, mintha ők csakugyan egy államélet exponensei, egy nép képviselői volnának! Ha úgy volna, ahogy a gazemberek otthon hirdetik, hogy az emigráció propagandájának

nagy elterjedtsége miatt fuldokolnak ők (saját szennyükben), ha a mi propagandánk csakugyan olyan hatalmas lehetne, amilyennek mi magunk is szeretnők, és amilyennek ők hazudják, akkor nekik odahaza már réges-régen nem menne rosszul, hanem sehogy sem menne, s a gyilkos urak, ahelyett, hogy amnesztia rendeleteket koholnak ártatlan emberek további börtönbentartásáról, már tömlöcökben és akasztófákon szárítanák le a vért és velőt magukról, ami hentesi munkájuk közben a ruhájukra, a testükre és a lelkükre fecskendett. Valahányszor írok, mindig elszomorodva gondolok rá, hogy amit írtam, azt csak magyarok tudják meg, akik most már, másfél esztendő Horthy-uralom után úgyis tudják, hogy mi a Horthy-uralom, s legföljebb a részletekre nézve felvilágosíthatók. Pedig én mindenkinek, a világ minden emberének a fülébe szeretném kiabálni, hogy mi volt, és mi van ma is még Magyarországon, a felhőkre vetíteném a világ összes nyelvein, hegyek oldalába vésetném óriási betűkkel, a New York-i rév Szabadság-szobrának nyakába akasztanám rikító plakáton, az Eiffel-torony tetején lámpákkal világítanám meg, hogy a világ népei tudtára ébredjenek annak a szégyenfoltnak, mely a világ testén evesedik, és amit Horthy-országnak hívnak, s amit ahelyett, hogy régen eltisztítottak volna helyéről, engednek politikai játékot játszani, nagy hangon üvöltözni, fegyvert csörgetni, diplomáciailag alkudozni, annak a tényleges országnak, a valóságos Magyarországnak nevében, amely az iszonyú seb alatt némán pusztul rettenetes fájdalmak közepett. Milyen jó lenne mindezt száz idiómában elsírni, s a világ, ha be is

van dugva a füle, ha el is van hájasodva a szíve, ha el is van homályosulva a szeme, végre meghallaná és megtudná, s mihelyt igazán tudomásul venné, akkor azonnal segítene is rajta, mert különben a felháborodás érzésétől neki magának kellene elpusztulnia.

Írónak azonban az nem adatott. Irigykedve nézem Vértes Marcel rajzait, amik most kötetbe gyűjtve megjelentek. Ezek számára nincs országhatár, és nincs terjedési korlát. Akinek szeme van, megérti őket, még akkor is, ha az alája írt négynyelvű szöveget nem értené. Hogy egy anya csecsemőt nyújt fel egy börtönrács felé, amelyen görcsösen vágyakozó kéz nyúlik ki: erre rá sem kell írni, hogy Frühling im Kerkerland, erről mindenki tudja, hogy az amnesztiás Horthy-országot ábrázolja. Éppúgy megérti a világ minden nézője azt a másik rajzot, amely egy statárium-plakátot olvasó munkást ábrázol, s mögötte a darutollas fekete ördögöt, Horthy katonáját, amint rohamkését hátulról beledöfni készül a gyanútlan olvasóba. Ehhez nem kell magyarázat. És a fehérterror számos más fázisát örökítette meg Vértes ceruzája úgy, hogy világszerte meg fogják érteni lázító és lélek-felkorbácsoló tartalmát. Kitűnő a dunántúli táj: női holttest a fűben és Horthy tovavágtató katonájának a sziluettje a láthatáron, ez még a hottentotta számára is megvilágítja a Nemzeti Hadsereg érdemeit. A nekigyürköző Héjjas Iván az akasztófa-mezőn; a nézőnek nem is kell tudnia, hogy a sastollas katona maga az orgoványi vezér: mégis tudja, hogy miről van szó. S a hazug antantjelentésekkel félrevezetett idegen, Vértes egy másik rajzából, a szöveg értése nélkül is pompásan megtudja, hogy miként jöttek létre a mindenféle nemzetiségű Hohlerék gyalázatos jelentései. A kép egy szepegő áldozatot ábrázol, aki előtt antant tiszt áll, amint az áldozat panaszát jegyzőkönyvbe akarja venni. Az antant tiszt mögöl

az iszonyú darutollas fúrja elvetemedett szemét az áldozat rémülettől tágranyílt szemébe. Aki a képre néz, tudja, hogy a félig agyonvert ember az antant tisztnek csak azt mondhatja: hogy hozzá egy ujjal sem nyúltak. Azután egész képsorozat mutatja az antantmisszió tisztjét a legkülönbözőbb magyar nőtársaságokban. A női testek mezítlenségéből meg lehet érteni azt a lelki meztelenséget, amely a hivatalos antantjelentésekből a becsületes világ szeme elé undorkodott. Krisztus, amint nézi, hogy a pap hogyan nyújtja a kötélre húzott ember felé a keresztet: mindenki számára érthetően, csak a keresztény kurzus iszonyát ábrázolhatja. S a könyv végén a mulya tengerésztiszt a vádlottak padján, börtönőrök közt, fölötte, mint vádló, a gyászba öltözött Hungária, aki halálos mozdulattal jelöli meg a Horthy nevű véres pojacát mind e szörnyűségek felelőséül: a legeslegérthetőbb beszéd. Én nem értek a képzőművészethez, én nem tudom, hogy a vonal nagy mestereinek művei mellé téve, mit érnek Vértés Marcel kitűnő képei; csak azt tudom, hogy nekem legértékesebb fegyvertársaim, hogy ha külföldre elkerülnek, többet tesznek a fehérterror ellen, mint amit mi, a szavakkal ábrázolók, ezereken végezni tudnánk, hogy a szétfreccsent vércsepp, amely egy keresztre vert munkás teste mellett, Vértés könyvének címlapján vörösük, több szívre fog ráhullani, több emberben fog égő részvétet és segíteni akarást támasztani, mint amennyit mi évek alatt betűvel bele tudunk írni a lelkekbe. Magyarok külföldről, akik propagandistái akarnak lenni a Horthy-rezsim bűneinek, hozassák meg maguknak ezt a kis könyvet, mert ezt mindenkinek a kezébe nyomhatjuk, minden fáradalmas és hosszas magyarázat nélkül, s azonnal megértetik az illetővel, amit nehezen összeválogatott szavakkal hónapokig nem tudnánk megértetni. Szinte sajnálom, hogy az annyira közérthető rajzok alatt idegen nyelvű szövegek is vannak, amik kényelmetlen sajtóhibákkal adnak alkalmat az idegen szemének a fennakadásra. Szeretném, ha ez a szüksézáú könyv, amely a legbővebb ékesenszólással van tele, nagyon sok példányban jutna szét a világba!

1920. január 6.

Rajzok a magyar pokolból

Horthy Mihály

Horthy Mihály, fővezérem, akiben néhány nap múlva kormányzómat fogom tisztelhetni, nyilatkozott a *Chicago Tribune* munkatársa előtt. E nyilatkozatában, mint általában az ilyen nyilatkozatokban, nagyon helyes dolgok is előfordulnak. Nagyon kerestem ugyan a nyilatkozatban annak megállapítását, hogy mit lel az, aki korán kel, de ezt az alaptételt, melynek megingathatatlanságát aztán igazán nem vonhatták volna még Amerikában sem kétségbe, a nyilatkozatban nem találtam. Ehelyett azonban vannak más, ha nem is ilyen, de azért alapos igazságok Horthy Mihály nyilatkozatában.

Például nem helytelen, mingyárt az elején, amivel a nyilatkozat kezdődik. Hogy ő, Horthy, nem tűr vörös terrort Magyarországon. Ez a mondat nemcsak helyes, hanem időszerű is. Direkt aktuális. Tényleg nem szabad vörös terrort engedélyezni hazánkban. Egy percig se engedje Horthy, hogy a szocialista gazemberek tovább garázdálkodjanak, hogy védtelen katonatiszteket és polgári lapszerkesztőket lakásukból elhurcoljanak, megöljenek és a Dunába vessenek. Igen, Horthynak gondoskodnia kell arról, hogy ezután a gálád szocialisták ilyeneket ne csináljanak. Igaza van Horthynak továbbá akkor is, amikor azt mondja, hogy Magyarországon nincs fehér terror és nincsenek mézszárlások. Hát ebben igaza van, illetve igaza van ebben és illetőleg *van* ebben igaza. Szinte sajnáljuk, hogy maga az állam-Fő vesz magának ilyen – fölösleges – fáradságot ilyen köztudomású tény kijelentésére. Hiszen ezt mindenki tudja. Ezt Amerikában a gyerekek is beszélnek az utcán, sőt még Pesten is, a Somogyi Béla és a Bacsó Béla temetésén megjelent külföldi levelezőgyerekek is folytán ezt beszélték egymás közt. Hogy fehér terror nincs és gyilkosságok nincsenek. Vannak ugyan halálesetek, de tudjuk, hogy ezek azelőtt is voltak, és pedig nemcsak Magyarországon, hanem egyebütt is. Tolsztoj Nikolájevics Leó nevű megbízható orosz főhadnagy egyik művében, melynek címe *Iljics Iván halála*, ki is mondta határozottan azt a tételt, hogy „Minden ember halandó”. Szóval azért, mert emberek e tétel alapján csakugyan elhagyják az élet mezőit, azért még nem lehet azt mondani, hogy Magyarországon fehér terror van. Hát igen, az emberek elhagyják az élet mezőit, ki gyalog, ki automobilon, de ezen csak a bolond csodálkozik, s ezért csak gazemberek vagy örültek akarhatják Horthy Mihály korvett-kapitányt felelősségre vonni. Azt is mondja Horthy, hogy „előfordultak ugyan esetek”. Persze, persze, esetek előfordultak. Az esetek már csak olyanok, hogy előfordulnak, sőt az előfordulással is megvan az az izé, hogy amikor az előfordulások előfordulnak, akkor azok egyszersmind esetek is. Halálesetek. Illetve, a jobb esetek azok balesetek. Na de ki venné komolyan őket? Legfeljebb azok, akikkel az esetek előfordulnak. Vagy özvegyeik. Vagy árváik. Mert bár az esetek magukban ártatlanok, az a rossz oldaluk megvan, hogy özvegyeket és árvákat tenyésztenek. De özvegyek és árvák is voltak mindig és a modem technikának gyönyörű vívmánya éppen az, hogy özvegyeket és árvákat mesterségesen is előállíthatni. Horthy Mihály, a Budapesti Özvegy- és Árvagyár főigazgatója azonban megmondja, hogy az ilyen esetekben – amelyek előfordulnak – a hatóság mindig *eljár*. El, el. Ahogy Horthy mondaná (altengernagyi magyarsággal), „Mindenki elvárja, hogy a hatóságok eljárja”. Úgy van! Maga a hatóság járja el a haláltáncot különböző áldozatainak holttestén. S maga a fővezér, Kinizsi Horthy Pál, két holttesttel, Somogyi és Bacsó nevű pogányok holttestével jobb és bal kezében, Cservenka nevével fogai közt, járja a nagy tortáncot a kenyérmezei csata után, a kenyérmező nevé, tekintettel a magyarországi abszolút kenyérhiányra, vérmezőre magyarosítván. S a vérmező nevéből nem fogy el a vér; attól nem kell tartani. Amíg a hatóságok eljárnak, addig lesz bőven vér Magyarországon; amire szükség is van, mert megmondta a fővezér annakidején, hogy „*vérbe fojtom!*” Nos, most csak csapolják és csorgatják a vért, amibe annakidején Horthy Mihály fojtani fogja az eseményeket. Ambárhogy nem lesznek események. Nincs ok rá, hogy legyenek, hiszen megmondta a fővezér, a chicagói nyilatkozatában, hogy a szocialista újságírók esetében is eljár a hatóság. „Ha a gyilkosok hadseregem tagjai, úgy járunk el velük szemben, mint szokásos.” Nem tudom, hogy megütötte-e az amerikai újságíró fülét ez az érdekes mondat. Az enyémet nem ütötte meg. Ilyet már azelőtt is hallottam: Házam, Hadiflottám, Hadseregem. Nem vette észre a csacsi amerikai, hogy a Hadseregemet ismét nagy H-val mondták? Bizony, feleim, már rendben vagyunk újra. Már megint nem nemzeti hadsereg van, hanem Hadseregem. Csak főméltóságúnak fogják címezni ugyan a kormányzót, de mégis király lesz a talpán a lelkem! Háza lesz, Hadiflottája lesz, csak Esze az nem lesz szegénynek, még kis „e”-vel sem. Ha lehetne,

akkor egyrészt nem árulná előre el, hogy a két friss halott gyilkosával szemben is csak úgy fognak eljárni, *mint szokásos*, vagyis *sehogy*, mert *úgy* szokásos; másrészt nem mondaná a következő s immáron egészen másra vonatkozó mondatot: „Azt rebesgetik, hogy a budapesti tömlöcök tele vannak zsidókkal. A vizsgálat azonban kiderítette, hogy összesen csak *hatvan* ember van fogságban és ezek közül csak *tíz* zsidó.” Ezt mondta Horthy. És Shakespeare ezt mondta: „In ev'ry inch a king!” Minden arasza király. Igen, ennek az embernek nemcsak minden arasza, de minden milliméterje király. Budapesten csak *hatvan* ember van fogságban. Mért nem Szolnokot mondott Hatvan helyett a Főméltóságú úr? Akkor tréfásabb lett volna a mondat. De így a királyi hazugságnak egy olyan penetráns esetével állunk szemben, hogy csodálkozunk, hogy az amerikai kollégánk ájultan nem zuhant a trón zsámolya elé. A tetőtől talpig katona, aki hivatásánál fogva sem hazudhatik, nem azt mondta, hogy Budapesten hatezer ember van börtönben, ami még szintén hazugság lett volna, de civil, azaz polgári hazugság. Nem azt mondta, hogy a börtönben hatszáz ember van, ami már főrangú hazugság volna. Ó már, ha hazudik, felségesen hazudik s a börtönlakók számát egyszerűen hatvanra teszi. Kormányzóm! Én nem vagyok finnyás ember. De egy olyan gyilkosnak, aki már a vallatása előtt is így hazudik, egy olyan gyilkosnak az országában nem élek. Hiába méltóztatik csalogatni az interjú utolsó mondatával, amely szerint: „Már különböző államformák alatt éltünk, de, tapasztalataink szerint, a nép a királyságot kívánja vissza”. Igaz, mi *éltünk* különböző államformák alatt, de ha Horthy Mihály az ő államformája alatti életről beszél, akkor egészen biztos a halált érti alatta. És pedig nem a jobboldalit, hanem a bálit, sőt a Bálit, a kötéláltalit. Mert valahányszor Miklós megszólal, mindig Mihály beszél. Báli Mihály, állami ítéletvégrehajtó, azaz: a hóhér. Első Miklós, aki egyszersmind az utolsó Mihály a magyar trónon, az első fővezér, de az utolsó főpecér, akinek módjában van a csillogó hüvelyből kirántani a villogó kötelet és a koronázási dombon megsuhogtatni a világ négy tája felé. Nem, Mihály, Svájcban csak két fillért adnak a te magyar koronáért, de én egy lyukas gombot sem adok érte. Nem, Mihály, nincs az a hosszú kötél, aminek vége ne lenne, s nem minden hóhérnak adatik, hogy visszavonulhasson öreg napjaira a faddi remeteségbe. Nem irigylem a te öregségedet, ó én daliás vízi-vezérem!

1920. február 28.

Mint a tengerész

Ha volna bennem egy csepp denunciáns-vér, elárulnám melyik magyar lapban láttam azt a rajzot, amin hirtelen olyan jóízűet nevettem, amelyet már hosszú hónapok óta nem. A ravasz magyar sajtó! Nem írhat őszintén egy kukkot sem a kormányzó őszentségéről, hát egy rajzoló küld mögéje s lerajzoltatja vele – orozva – olyannak, amilyen. És tényleg olyan! Elsőrangú volt a *Magyarország* kis rajza, mely alatt ez állt: „Horthy Miklós kormányzó a díszmagyaros szegedi küldöttség élén”. És még egy sor: „Matoldy József, a Magyarország Szegedre küldött rajzolóművészenek skicce”. Hát nem skicce, hanem vice. De ez csak sajtóhiba; éppúgy, mint az első sorban a Miklós a Mihály helyett. Ok nagyon jól tudják, hogy Horthyt Mihálynak hívják és, maguk közt, úgy is szólítják, de úgy tesznek, mintha Miklósnak hinnék. Nagyon sajnálom, hogy nincs módom az élvezetes képecskét mellékletül közölni, hogy az olvasóból is éppúgy kibuggyanhasson a nevetés, ahogy belőlem kibuggyant, amikor ránéztem. A kép jobb

sarkában, mereven, mint egy spanyolviasz, egy kurta kis majom áll, nagy-fene farkós fejjel, amelyet mifelénk csak a koraszülött gyerekek viseltek; azok se szívesen. A kurta kis majomnak nagy görbe orra van s a fejét pótló gallér fölötti bunkóján – erről nevezték el a Horthy-bunkót – valami lapos kis sapka kucorodik, ami az egész jelenséget egy rosszul sikerült stuplihoz teszi hasonlatossá. Ez a stupli olyan komolyan áll a kép sarkában és olyan értelmesen néz maga elé, hogy lehetetlen hangosan nem nevetni rajta. És ez a stupli az én kormányzóm, Kossuth Lajosnak balláb felőli utóda, Horthy Mihály úr. Ha ebből király nem lesz, akkor Bandi legyen a nevem! A riportból aztán megtudtam, mi az az élces kosztüm, amit a Főúr a naftáimból ébredő díszmagyarok élén visel. Uram bocsá: tengerész-uniformis! Ez a kedves fiú, ez a drága jó Muki, tengerész-uniformisban ment le Szegedre! Hát nem csókolni való? Frimfy dalai csendülnek a fülembé. Miért tette ezt Ő? Miért ragaszkodik ehhez a tengerész-fikcióhoz? Hol a Duna és a hol a ház? Hol van Szeged és hol a tenger? És így tovább. Oly kérdések, amiken joggal lehet mélységesen elgondolkozni. Oly mélységesen, mint a tenger, mint az igazi tenger, amely nem Szeged alatt hullámszik és nem is a budai vár alatt, hanem lent, lent, messze, például Cattaro alatt, kéken és pirosán; kéken az Adria egétől s pirosán azoknak a matrózoknak a véréből, akiket... De hagyjuk ezt, ez már nem operett. Az akkori tengerész nem volt operettfigura. Egyik főszereplője volt – nem hőse, ó, hőse nem – annak a tragikus karneválnak, mely a tengerészt a tengeren, a szárazföldit szárazon játszotta el. A jelentéktelen osztrák tiszt, akit Nikolaus von Horthynak hívtak, *akkor* valóban tengerész volt. De mért tengerész most? Mi teszi a tengerészt benne? Az a tenger ész, aminek mindnek hiányoznia kell belőle ahhoz, hogy tengerésmaskarába bújva paprika-jancsizzon végig egy egész országot, amelynek annyi tengervize sincs, amennyivel a Horthy nevére száradt vért lemoshatná? Istenem, milyen iszonyú komédia ez! „A sírt, hol nemzet süllyed el” – egy monoklis fregoli veszi körül, egy fővezér, aki kormányzó, aki, bár király szeretne lenni, egyszerű altengernagy csupán. Nem tengernagy – emlékszem a József kirherceg kinevezési okmányára – csak altengernagy. Nem tengernagy, mert a tenger nagy s Magyarországnak nincsen az. Csak altengernagy. De hol az altenger? Vagy szórakozott voltam s nem olvastam a másik okmányt, melyben József kirherceg a Lágymányost magyar altengerré nevezte ki, csak azért, hogy Horthy Mihály, agyalágymányosi előnévvel, tovább is altengemagynak érezhesse magát? Mert folyton annak érzi magát. Láttam a Kis Legitim című operett első fináléjában, mikor Pestre bevonult. Fehér lovon ült, tengerészruhában. Nincs az a vicc, amit egy operettkomikus elcsépeltnék tartana. Ez a vízi Daniló sem törődött a lovastengerészséről szóló régi anekdotával. S én néztem a szürke szamarat a fehér lovon s azon törtem a fejemet, mi volna, ha a nemes állat – a lovat gondolom – a másíknak a hátára pattanna? Biztos, hogy a nézők, akiknek már minden mindegy volt, azon sem csodálkoztak volna. S mikor minden kirakatban láttam e magyar tengeri Marischka marinírozott fejét (az eredeti Horthy-bunkót, melyről a kormányzó gallérfölötti gumóját elnevezték), fülembé harsant az operettszínházak éles gyerekhangja: Friss vizet tessék! Nem, ennek a fejéből én nem iszom. Ennek sósvíz van a fejében. Híg szemén át, tengerészsapka alól nézett rám nem a magyar, hanem az osztrák tenger, ami utóbb beszédekben ömlött ki száján keresztül. Ez volna összefüggése a tengerrel? Vagy az, hogy Siófokról indult el s ahelyett, hogy Balatonfüredre hajózott volna, a vért lefürödni magáról, magyarok tenger kínján át Budapestre lubickolt? Vagy az, hogy palotája alatt, a Dunán, propellerek járnak, mint a tengeri kikötőkben, ahol ő, mint tengerész, kikötött és tengerészeket kikötetett? Vagy mi? Miért viseli ez a magyar mentére három millióért vásárolt sujtás, ez a szegedi halászléhűtő, ez a bomba-téri Columbus, ez a bamba-téri Nelson a tengerészkosztümöt? Láttatok már gyerekeket játszani? Eleven, okos kis kölykek közé keveredik néha egy rossz-ágyból származó, zuhanó-mozgású, félkegyelmű, farkófejű

bumfordi. De gyerek ő is, szegényke, és ott van a többiek között. És a gyerekek török-magyart, orosz-japánt vagy egyéb háborúsdit játszanak és kiosztják maguk közt a szerepeket. A furkófejű kis hülye az egészből semmit sem ért, csak egyre azt kérdi: Hát én mi leszek? Hát én mi leszek? S a többiek azt mondják neki: Te leszel a főkapitány. És a bumfordi félreáll, a játékban nem tud résztvenni, mert ahhoz nincs esze, csak egyre mondja maga elé, bárgyú mosolyával: Én vagyok a főkapitány!... Mikor a gyerekek háborút játszottak az Adrián s mikor az osztrák–magyar tenger már éppen jegyet váltott, hogy Velencébe utazzon, s mikor altengernagyra csak éppen annyi szükség volt, amennyi szükség szakácsra van egy elsüllyedt hajó konyháján, akkor azt mondták ennek a bumfordinak: Muki, te leszel az altengemagy. És mikor a gyerekek cirkuszkormányt játszottak Szegeden s a Muki útjukban volt a főhadnagyságig maximált eszével, akkor kiküldték a Kass-kávéházból és azt mondták neki: Muki, te leszel a fővezér. És most, amikor a gyerekek katonai diktatúrát játszanak s a kis dinnyefejű még mindig ott botorkál közöttük, most azzal elégítik ki, hogy: Muki, te leszel a kormányzó. És Muki mindezt komolyan veszi. És összekeveri. Szegeden azt mondja: én vagyok a tengeri kormányzó. Pesten azt mondja: én vagyok a vezértengeri. S majd csak mikor tovább téved és magát tengeri helyett kukoricának képzele, akkor fogják észrevenni, hogy egy kis baj van vele. Mert agrámép a magyar, s ha el akarják hitetni vele, hogy a magyar eszme diadala az, hogy Horthy az állam feje, akkor látni fogja, hogy csak Mauthner diadaláról van szó, mert az a Horthy feje. S a magyar főve eszi azt vagy sültve, tejföllel vagy savóval, de nem nyersen vagy felkenve, s nem monoklival vagy koronával. Ezt mint gasztronóm mondom. De mint asztronóm se bízom a Horthy csillagában. A tengerbe fog hanyatlani. Az altengerbe.

1920. március 24.

Hogy' üdvözlöm őt?

Kirchner Hermann táborszernagy indítványt nyújtott át a kultuszminiszternek arról, hogy „az ország kormányzóját, mint a magyar nemzeti államnak a megtestesítőjét, ezentúl mindenki mindenütt, tehát az utcán is, bizonyos formák betartásával üdvözlje”. Kirchner azt mondja, hogy „a nemzet, az állam, a haza fogalmát csak akkor tudjuk szentséggé avatni, ha szertartásos tisztelettel vesszük körül és mindattól távoltage tartjuk, ami mindennapos és közönséges”. Indítványa második felében Kirchner a nemzetről, az államról és a hazáról beszél, de egész biztos, az indítvány első fele elárulja, hogy itt is a kormányzót, Horthy Miskárt gondolja. Hogy őt vegyük körül szertartásos tisztelettel és őt tartsuk távol attól, ami mindennapos és közönséges. A szertartást helyeslem. Ezt a szert tartom én is megfelelőnek Horthy számára. Mindaddig, amíg Magyarország kénytelen tartani Horthyt, tartsa szertartásosan, vagy szertartárossan, vagy akármi más ilyen szósszal tartsa, nehogy a külföld bedugja az orrát a kormányzósági jégszekrénybe és megállapítsa, hogy vérszag van ott. Legjobb volna állandóan tömjénfüstölőket jártni az utcán Horthy előtt és mögött, s ha még ez sem volna elég, akkor olajjal is szagtalanítani kell ezt az orgoványit. Van rá magyar szabadalom. De hogy a tömjéne és akármi egyéb illatszeren keresztül is nem érzik-e majd a Siófok-szag rajta, az kérdéses marad. Tudniillik Kirchner Hermann táborszernagynak előbb kellett volna benyújtani az indítványát. Siófok, Orgovány és a többi esetek előtt. Akkor kellett volna távoltage tartani a kormányzót attól, ami

mindennapos és közönséges volt. A gyilkosságoktól. Most már, amikor az mindennapos és közönséges Magyarországon, hogy a gyilkosok cinkosa kormányzó lehet és hogy nincs gyilkos Magyarországon, akit meg lehetne büntetni, mert mind a kormányzó személyes barátja, asztali cimborája, vacsoratársa, most már az indítvány egy kicsit megkésett. Igaza van Kirchnernek, hogy jobb volna, ha Horthyt szertartásos tisztelettel vennék körül s nem herélésektől véreskező emberekkel, jobb volna, ha legalább ezentúl távoltarthatnák attól, ami mindennapos és közönséges, attól t. i., hogy gyilkosok a kormányzó parancsőrtszetei és szárnysegédei, mert ez a mindennapos és közönséges most Magyarországon – de nem hisszük, hogy indítványa, amely erre céloz, tényleg eredményre vezetne. Én valószínűnek tartom ugyan, hogy Horthyt az emberek az utcán bizonyos formák betartásával fogják mindig üdvözölni, de nem tartom valószínűnek, hogy Kirchnernek, vagy akár a kormányzónak is, öröme fogna telleni ebben. Senki, de senki Magyarországon nem üdvözölheti másképp Horthyt, mint annak a formának a betartásával, hogy míg magában azt mondja: „Te hóhér!”, addig fennhangon így szól hozzá: „Jónapot, Főméltóságú Kormányzó úr!” Ezt a formát egyelőre mindenki be fogja tartani, még akkor is, ha nem hoznak külön törvényt a szájak és formák betartásáról. De nem valószínű, hogy a formák ilyen módon való betartását mindvégig garantálni lehet a kormányzó számára. Lesz idő, kell hogy legyen, amikor a kormányzót így fogják üdvözölni: „Jónapot, főméltóságú gyilkos úr!” Persze nem mindenki és mindenütt; az utcán pláne nem. Mert akkor már a kormányzó úrhoz csak látogatási jeggyel lehet majd bemenni és az utcán a főméltóságú úr egyáltalán nem lesz látható. Igaz, hogy minden reménység megvan arra, hogy a formák a kormányzó úrral szemben akkor is betarthatók lesznek, mert nincs a világnak az a bírósága, amely a bizonyítható cinkosságok és bűnpalástolások és eltussolások halmazatának központját, aki – sajnos – egyszersmind a magyar nemzeti állam eszméjének a megtestesítője is e percben, halálra ne ítélje. Akkor, bizony, az eszmének el kell válnia megtestesítőjétől s a testnek alacsonyabb lebegéssel is be kell érnie, mint az eszmének, amely élni fog akkor is, amikor ugyanezt a kormányzó úrról, bírósági beavatkozás következtében, már nem lehet majd elmondani. Persze kíméletlenség, hogy akasztott ember Várában, azaz akasztandó ember házában, kötélről beszélek, de kötelességem, mert Kirchner tábornagy fölvetette a problémát, hogy hogyan kell Horthy kormányzót, a megtestesítőt, s a megpestisítőt, üdvözölni. Bizony Isten, ha lehetne: otthon is tudná mindenki, hogyan. Nem súlyos a probléma. Hogy mért törí rajta a fejét Kirchner tábornagy, azt megérteni sem tudom. Az emberek százai, sőt ezrei eddig is kilógó nyelvvel és kicsorgott szemekkel üdvözölték a kormányzót. Voltak olyanok is, akik kifordított belekkel s olyanok is, akik lenyúzott felsőbőrrel. Ezek nem megfelelő üdvözlések? Vannak, akik úgy estek térdre a kormányzó előtt, hogy a kormányzó barátai megelőzőleg puskatussal eltörték az illetők térdekalácsát. Ez se jó? A Duna fenekén úsznak emberek, akik kövekkel a zsebükben köszöntik kormányzójukat. Ez sem megfelelő? Hajmáskérről az éheztetettek és botoztatottak egész pontosan a moriturit kiáltják feléje. Ez sem helyes? Feküdjön koporsóba az egész ország és úgy üdvözölje? Meg fogja tenni. Félig már meg is tette. De hagyják már békén a féllábbal sírban álló országot. Mondják ki, hogy Horthy király, hogy császár, hogy kacika, hogy főrabbi, mondják ki, hogy ő a Minden, a Világúr maga, akire csak hasonfekve pillanthat a büszke magyar. De fejezzék már be Caligula vízilovának konzullá változtatását! Ne tartson ilyen kínosan soká a processzus! Most már Hadúr. Hát jelentsék ki, – ami felé ugyanis tendált az egész hecc – hogy ő a Magyarok Istene, s mint ilyen halhatatlan is. Az is mindegy. Azért mégis fel fogják akasztani. S akkor én a formák betartásával, meghatottan fogom feléje zengen: „Ave Cézár! Ilyen kevés ésszel kevesen vitték ilyen magasra!”

1920. április 20.

Aligha

Ezt az alighát, a világtörténelem legmegokoltabb aligháját, melynél alighább-aligha aligha szerepelt, mióta feltételes mondatok egyáltalán vannak az emberi nyelvekben, ezt a főalighát: Bárczy István, volt magyar igazságügyminiszter amaz átiratából veszem, melyet Horthy Mihály alighatengernagyhoz a kecskeméti mézárszék ügyében intézett, ahhoz a Horthyhoz, aki akkor még csak fővezérként gubbadt a Gellérthotelben s aligha számított arra, hogy a neve alatt elkövetett gyilkosságok jutalmaképpen még kormányzó is lehessen s Hunyadi Jánost és Kossuth Lajost sírjukban való megfordulásra kényszeríthesse. Bárczy átirata az alighát ebben az óvatos formában tartalmazza: „A kecskeméti tömeges gyilkosságok aligha sorolhatók az úgynevezett népítéletek közé.” Hát aligha! De Horthy Mihály aligha lesz valaha is ezen a véleményen, bár ez az igazságügyminiszteri aligha alig hallhatóan azt is koncedálta már, hogy azok a tömeggyilkosságok, amiket az altengernagy és vértengernagy személyesen vezetett Siófokon, azok népítéletek voltak. Az igazságügyminiszter nem kötelet himbált a siófoki felé, csak mézesmadzagot nyújtogatott elébe, hátha mégis megbünteti a kecskemétiakat. S a fővezér azt válaszolta, hogy aligha. Sőt ezt is aligha válaszolta. Az volt az alap, hogy a siófoki és egyéb dunántúli rablógyilkosságok, melyektől Oföméltósága kezei, a síron túl is, bűdösek, népítéletek. Amit ugyan elhinni aligha lehet, de mégis ebben az alapban megnyugodhatunk azzal a hátsó gondolattal, hogy bármi történjék Oföméltóságával ez életben, akár mérgezett tű viccelje halálra, akár mérgezett poloskával csípessék agyon: az is népítéletnél egyéb aligha lesz. Ám a kecskeméti eset – nevezzük röviden esetnek; oly röviden, amilyen rövid a kötődarab, amire fölhurkolnak egy ártatlant, vagy amilyen rövid a bicska, amit egy védtelennek a hasába szúrnak – a kecskeméti eset még a mai magyar igazságlátás hivatalos felfogása szerint is aligha népítélet, noha e mai magyar igazságtevés aligha áll a zulukaffereké nívóján. Azonban a magyar igazságminiszter aligha mondhatott többet ennél az alighánál, ha azt akarta, hogy másnap is mondhasson még egy alighányit a csak élő emberek számára rendelkezésre álló magyar feltételes igekötőkből, másnap is, amikor már a Fővezér közvetlen környezete, a rablógyilkossággal összekötött királyválasztó népünnepélyre előre megfontolt szándékkal szövetkezett asztaltársaság ezt az alighát elolvasta. S ez az átirat, mely egy halálgyár cégjegyzőjévé kényszerített igazságügyminiszterem szerény, csendes sóhaja volt csupán, magyar lapokban, hazám szűkreszabott területén belül aligha fog napvilágot látni. És Lloyd George, aki pedig szintén elég nagy mester ott, ahol egy-két föltételes igazságról s egypár föltétien hazugságról van szó, aligha fogja elmondhatni a nemlétező magyar fehér terror e létező hivatalos dokumentumával szemben, hogy Magyarországon aligha történnek törvényteleniségek. S Apponyi, aki okmányai közt, amik a magyar kultúra felsőbbségét bizonyítják a szomszédok kultúrái felett, ezt az okmányt aligha viszi ki magával Neuillybe: még így is aligha hozhat onnan egyebet egy mérgezett csizmánál, mellyel az antant siófoki és alighai, dunakeszi és kecskeméti, veszprémi és pápai Horthy Mihályt vérrel fertőzött székéből eltávolítandónak ítéli. S ezen már aligha segít az a gyönyörű eskü, amit a bandafőnök Rinaldó altengernagy katonáiból kierőszakolt. Szegény magyar katona ebben az eskü-mintában és mintaesküben „a Mindenható és Mindentudó Istenre esküszik, hogy Hadurának Magyarország törvényesen megválasztott kormányzójának, nagy bányai Horthy Miklósnak hűséggel és engedelmisséggel

tartozik, Magyarországhoz és alkotmányához hű marad és az ország törvényeinek engedelmeskedik”. Ez az eskü aligha érvényes, mert ez az eskü az első szavától az utolsóig hamis. A mindentudó Isten aligha tud Siófokról, s a többi gyalázatról, mert ha tudna róla, akkor aligha engedné meg, hogy napja e fővezérre rásüssön. Ez az állástalan tengerésztiszt, aki erkölcsileg aligha áll azon a magaslaton, hogy a Novara nevű hajót egy városligeti hajóhintával fölcserélje s mint hintáslegény tengethesse tovább fölösleges és kártékony életét, ez a facér altengemagy aligha törvényesen megválasztott kormányzója Magyarországnak. Mert csak egy félelemtől vacogó nemzetgyűlés tette meg annak, nem tudván mitcsinálni a borotvával, mely Héjjasék és a többi gyilkosok kezében addig működött. S hogy ezt a buta borotvát, amely tán nem is érzi, hogy vértől csorog, kormányzói, sőt majdnem királyi tokba tették, nehogy az ő nyakukat is elvágják vele, ez aligha mondható törvényes választásnak. Magyarországnak aligha van alkotmánya, mert ha volna, akkor mindaz, ami Magyarországon történik, aligha történhetnék. Magyar törvények? Ilyenek aligha vannak. A Hadúrság pedig abszolút aligha. Úr volna ez a rablógyilkosok és hullafosztogatók orgazdája, aki egy megújhodott Pitaval-krónikán keresztül jutott hárommillió év jövedelemhez? Aligha. S ha nem úr, lehet-e Hadúr? Aligha. S ha Hadúr, tud-e parancsolni tisztjeinek, akik háború nélkül lopnak és ölnek, tehát zsványok részvénytársasága, mint korlátolt felelősségű szövetkezet? Aligha. Mindez a kormányzói pompát s a véres paplan alatt álmodott királyi álmodot a legnagyobb mértékben alighává teszi. Aligha fog sokáig tartani. Aligha addig, hogy, ha a kormányzó a kecskeméti nyomozást újra megindítaná, ami aligha remélhető, akkor még be is fejezhetné, úgy, hogy ne a kinyomozok elseje, hanem a kinyomozottak utolsója legyen. Arabgumival rá lehet ragasztani valakit egy székre s egy hős tengerésztiszt az árbochoz köttetheti magát, hogy el ne mozduljon a parancsnoki helyről. De magyar vérral ragasztani trónra magyar királyt aligha lehet s ezt a hős tengerészt máshová, mint az árbohra, aligha kötik. Királyi palástja aligha lesz őfőméltóságának, miután hivatalosan kiderült, hogy mint bűnpalástoló olyan fenségesen működött. Dokumentum van róla, amit aligha rabolhat el a héjjá, s aligha lophet el a Héjjas, az Iván, a Rettenetes Iván, akivel jóízűen poharazott a Kormányzó-e dokumentum után. A pohárban, amiből ittak, vér volt. Aligha válik egészségükre. Aligha!

1920. április 14.

Kis kertembe...

Az apa így szólt a kisfiúnak, a jólöltözött, jólnevelt, jómodorú kisfiúnak:

– Na, fiam, most énekeld el ennek a bácsinak azt a nótát, amit énekeltek az Andrassy-úton, mikor a tornaversenyre kivonult az iskola.

– Azt a nótát? – kérdezte a kisfiú.

– Azt, fiam, azt.

A kisfiú vékony gyerekhangon és bizonytalanul énekelt, mert hiányzott a hangja mögül az, amit otthon, Budapesten megszokott, a harminc-negyven gyerekhang szekundálása. Énekelte a dalt. Ezt a dalt:

*Kiskertembe zsidómagot
Ültettem,
Reggel-este forró vízzel
Öntöttem,
Mégis kikelt keze-lába,
Szakálla:
Fene egye a zsidókat
Rakásra.*

Mikor elhangzott a nóta, megköszöntem szépen és megkérdeztem a kisleányt:

– Igazán ezt énekeltétek?

– Persze ezt.

– És mért éppen ezt?

– Mert a zsidók az Andrássy-úton, amerre mentünk, lehúzták a rolót. Féltek a zsidók, hát énekeltük.

– Hát hol tanultad ezt a nótát?

– Hol, bácsi? Az iskolába.

– Énekórán?

– Hát persze, bácsi.

Többet nem kérdeztem és a kisleány elment. Az Apa beszélt. Nevetve mondta:

– Arravaló tekintettel, hogy én zsidó vagyok s valószínűleg az is maradok, nem tartom kívánatosnak, hogy a fiam ezen és ehhez hasonló nótákon nevelődjék és éppen az iskolában nevelődjék így: most nem küldöm haza a fiamat Pestre, bár azt szerettem volna, hogy otthon, az anyanyelvén, végezze az iskoláit. Kiküldöm Svájcba, ott talán egyébre tanítják.

*

Az olvasót, a felületeset, az fogja csak megütni első pillantásra, hogy a keresztény-kurzus iskoláiban ártatlan gyerekeket – köztük zsidó gyerekeket is – heccnótákra tanítanak be. Tessék elhinni, hogy ez, magában véve, nem is nagyon súlyos. Ez a vallás-erkölcsi nevelésnek az első részére, a vallásra tartozik. Valamilyen-eszű ember eddig is tudta, hogy ha egy embertársa komolyan azt mondja neki, hogy *valláserkölc*s, akkor nyugodtan furkót kell elővennie és nyugodtan le kell ütnie valláserkölcst mondó embertársát, mert az vagy maga is gyilkos gazember, vagy – ez a legjobb eset – gyilkos gazemberek kártékony eszköze. Ha hallod ezt a szót, hogy valláserkölc – ha a legjobb társaságban hallod is – akkor gyanakodj mindjárt, nyájas olvasó, és várd, hogy hol bukkan ki mögüle rablás, ölés, vagy lilomtaposás, mert kibukkan, biztosan kibukkan, hiszen soha egyéb nincsen mögötte. És mindegy, hogy keresztény valláserkölcst említenek-e, vagy zsidót, az egyik ugyanazt jelenti, amit a másik. Magyarországon keresztény valláserkölcstről van szó. Palesztinában, ha Isten erőt, egészséget ad neki, zsidó valláserkölcstről lesz szó és az sem fog egyebet jelenteni. A valláserkölc, tetszik tudni, már csak ilyen, noha külön-külön a vallás is szent dolog, az erkölcs is, mindakettő talán legszentebb plátói java az emberiségének, bár egész biztosat mondani *azért* nem lehet a dologról, mert mindakettőnek nevében szintén rettenetesen sok galádságot követtek el az emberiséggel. De sok szép is származott belőlük. Ugyanezt a valláserkölcstről már nem lehet elmondani. Az még mindig csak gázságnak volt a takarója. Tessék hazanézni. Ami *ott* van, az a valláserkölc. Horthy: valláserkölc. De

Friedrich is valláserkölc. Prónay, Bibó, Héjjas: mind valláserkölcök. Nem függetlenek a valláserkölcnek ne magyarázzuk félre: hanem *maga* a valláserkölc. A Nemzeti Hadsereg, Zadavecce az élén, az Ergerbergerrel ajkán s a vérfoltokkal kezén: valláserkölc. Prohászka püspök, Milotay szerkesztő, Váry ügyész, Fayl bíró, csupa valláserkölc, desztillált és legtisztább valláserkölc, úgy hogy a valláserkölc Istene, ha volna ilyen, örömtől nevető szívvel nézhetne le rájuk. Hogy vallás nincs a valláserkölcben, azt talán fölösleges elmagyarázni. Hogy erkölc nincs benne, azt majd megnézzük ennek a kicsiny, iskolában tanított, a valláserkölc iskoláiban tanított, nótának a példáján.

Mert ez a nóta, kedves olvasó, amely az első pillantásra antiszemita heccnótának látszik, ha jobban odatekintünk, ha nem pirul el a szemünk fehérje az odatekintéstől, a magyar népdalkincsnek egyik legobszcsénebb hajtása. Minden folklórban vannak disznóságok, sőt a legdisznóbb disznóságok a folklórban vannak, mert a nép szabadszájú, s ha a népdalban a legszebb, legszűzibb szemérem halványfehér liliumai teremnek is, ugyanott megtalálhatók az egészséges, kicsattanó disznóság vérvörös rózsái szintén. Természetes, hogy a nép nem az iskolák használatára termeli a nótáit, s különösen azokat nem, amik a nép szekszuális életének gúnyos, vagy éppen az obszcsenítésben örömet lelő megnyilatkozásai. A keresztény kurzust kellett megvárnia a magyar kultúrának ahhoz, hogy egy lupanár-nóta, amit magyar baka talál ki lupanárok póruljárt lakónőinek kicsúfolására, bevonuljon az iskolába és hat-nyolc-tíz éves gyerekek ajkára plántálódjék. A lé, amit a keresztény kultúra iskolás gyerekek szájára cseppent itt, lupanárok mosdótálának az utcai csatornába kicsorgó leve. Senki se fintorogjon. Ha iskolásgyerekeket be lehet tanítani *erre* a nótára valláserkölcsi alapon, akkor én, aki a valláserkölcsi alaptól egészen távol állok, én, felnőtt olvasóknak elmagyarázhatom dr. Közli József alaposságával, hogy ez a nóta mit jelent. És pedig nemcsak az én számomra, hanem mindenki számára, aki nemcsak félfüllel hallgatja meg, s nem éri be annak a megállapításával, hogy ez a nóta valóban antiszemita mellékízűnek tűnik fel.

Ez a nóta *helyzet-dal*, amelyet a múlt század elején a magyar költők sokat írtak. Amilyet; persze nem *ilyet*. Pórleány keserve, halászleány búja és így tovább. A költő azt énekelte, hogy *mit* énekel a pórleány, aki szerelmes, vagy *mit* a halászleány, aki búbanatos. Ez a helyzetdal, a „Kis kertemben”, egy zsidó által elcsábított keresztény leány helyzetéről szól. Aki miután hajlott a zsidó szavára, hasztalan akar ballépése következményeitől megszabadulni. Világra kell hoznia a ballépés gyümölcsét. Ezért van a leány annyira elkeseredve, hogy a nóta ötödik és hatodik sorában rosszul nyilatkozik – mint mondani szokás – a zsidókról, mint olyanokról, általában. A nóta azonban – a nép őszintébb és kevésbé képzett nálamnál – világosabban és kézzelfoghatóbban beszél, mint én, s főképpen nem tér ki a részletek elől sem. A nép képeken át nyilatkozik; annyira így, hogy egy egész kis kertre való virágot hord össze a nótában, mindamelllett, be kell vallani, hogy a kiskert a nótában a női genitálét jelenti, a zsidó-mag a spermát, a harmadik és negyedik sor, a magzatelhajtásra szokásos forró víz-beöntéseket...

Csinos nemde? ahhoz képest, hogy egy iskolában tanított nótáról van szó! Valóban csinos. De, mondja a jóhiszemű olvasó: a gyermek, aki a nótát énekli, nem tudja, hogy mit énekel. A gyermek azt hiszi, hogy csak hepp-hepp-nótát énekel, mikor egyszersmind, rőf-rőf-nótát is van szerencséje danolhatni. Ez igaz. Én ugyan beérem a valláserkölcsi nótának vallási felével is ahhoz, hogy a magyar kultuszminiszter úr önagyméltóságát – nem tudom, most melyik nimand az – akármelyik kiskert akármelyik kerítésének karójába húzassam, de mégsem mehetek el a valláserkölcsi nótának erkölcsei fele mellett sem szó nélkül, mert végül, nem az Új Nemzedékről, tehát egy valóságos lupanárról, hanem az új nemzedékről, a gyerekekről, az iskoláról van

szó. S ha már végleg rendben is van az, hogy a Nemzeti Hadsereg nyílt utca során tolassa le egy város férfilakosságáról a nadrágot, akkor sincs rendben, hogy tanítók gyerekek lelki nadrágocskáját az iskolában lehúzkodják, s a megmeztelenített gyereklélekkel kivonuljanak az Andrássy-útra, exhibíciót gyakorolni, amelyről ugyan a gyerekek sejtelve sincs még, de amelyet még gerjesztőbbé és undokabbá tesz a keresztény kultúra terjesztőinek az a libidója, amit *éppen* az okoz nekik, hogy a rontást ártatlanokon és mit-sem-sejtőkön hajtják végre. Bokorba hurcolt gyereklány, akit perverz örült meggyaláz, szintén nem tudja, miről van szó. A perverz örültet mégis meg szokták lincselni, vagy legalább is tébolydába lakatolják.

Igaz is. Kit mentek üdvözölni a gyerekek ezzel a nótával? Horthyt, kérem, Magyarok Csillagát. Vajon nőnek e már a kertben azok a botok, amik e Magyarok Csillagát a Magyar Égről leverjék? Többek közt ezért is. Ezért a drága kis nótáért. Ha én apa volnék, leütném. Le, mint egy veszett kutyát.

1920. augusztus 31.

Horthy

A véres karneválban, mely Budapesten a szezon koraiságára való tekintet nélkül már megkezdődött, szédületes forgataga pörög valami észbontó körmagyarnak. Ami egy hét óta Magyarországon nyilvánosság előtt történik, az egész biztosan demencia már. Az emberek, ha ugyan embereknek nevezhetők, e vértől vörös, félelemtől fehér, éretlenségtől zöld lények, e háromszínű téboly-megnyilatkozások, ma már nem törődnek azzal, amit tegnapelőtt ígértek, ma leüvöltik azt, akit tegnap ünnepeltek, ma nemzeti hősnek ordítják ki azt, akit tegnap gyilkosnak bélyegeztek, ma a hadsereg dicsőségének vallják, akit tegnap szélhámós álkatonának neveztek... A logika legvékonyabb szálai sem kötik össze szavaikat és cselekedeteiket. Kavargó parlamenti üléseken egyik sem törődik azzal, hogy a másik gyilkosnak mondotta, hanem feláll és személyes kérdésben elmondja, hogy pénzért védte Landaut, Hallernek odakiáltja Ruppert, hogy hát a Fillenzeket szabad-e védeni? Ruppert visszakiabál, hogy a miniszter úr öccse, Haller, magából kikelve öklözi a padot, és úgy bömböli Ruppert felé, hogy Ruppert hazudik, hazudik, hazudik. Az elnök rendreutasítja a minisztert. Haller feláll és tiltakozik Ruppert inszINUÁCIÓJA ellen, az elnök visszavonja a rendreutasítást, és most már Ruppertet utasítja rendre. Haller öccse szót kér, és kijelenti, hogy ő igenis védte a Fillenzeket... Mindez egyetlen negyedóra alatt játszódik le, hogy a másik negyedóra már másik tombolást hozzon. Rekedt rikácsolás a fórumon, senki sem mondja a saját véleményét, mindenki pislog valaki vagy valami felé, mindenki retteg valamitől, de senki sem mondja, hogy mitől. Egy ketrec vadállat, mely nem az őreit, hanem egymást harapdálja, valamely maszlaggal megétt, eszüket vesztett vadállatok, akiknek nemcsak saját lényük állatsága tobzódik, hanem az agykeverő méregé is. Egy ketrec vadállat, amely nem tudja, mit akar, amely le nem csillapítható, el nem intézhető, mert emberi szóval meg nem közelíthető. Az állatkertbe átvitt Lipótmező, a Lipótmezőre kibocsátott állatkert, felfoghatatlan, követhetetlen, megérthetetlen...

S az egész fölött áll a bamba báb, akit még jobb napokban a saját fejük fölé tettek, a vércsíkú pojáca, akit még nyugodtabb időben betanítottak rá, hogy ő mindig csak azt

beszélje, hogy milyen nagyszerű dolog a Nemzeti Hadsereg. És most, amikor a Nemzeti Hadsereg megette, megölte, halálba, gyalázatba, pokolsárba és őrző félelembe hajszolta őket, amikor éppen azon delirizálnak, hogy hogyan szabaduljanak meg a Nemzeti Hadseregtől, a darutolltól, a vitézségtől, a bamba báb, a Főméltóságú Kormányzó, akinek úgymint mindegy minden, mert tudja, hogy akármikor lesz vége a ragyogó mulatságnak, őt okvetlenül a lábánál fogva fogják felakasztani, csak áll az események vérlepte fokán, és hálaadó istentiszteletet rendel el, azért, hogy O és a Nemzeti Hadsereg bevonultak oda, ahonnan most átok és kárhozat sikoltoz feléjük, a vércsikú pojáca, a minden Monarchánál agyalágyabb Anarcha, még egyre mondja a tavaly betanult leckéjét:

„Gondosan őriznünk kell szívünkben a magyar nemzetnek ma talán egyetlen kincsét, a hitet Magyarország jövő nagyságában és a reményt az események jobbrafordultában. De ez a hitünk csak úgy teljesülhet, ez a reményünk csak úgy válhat valóra, ha mi magunk is megtesszük kötelességeinket. Örömmel hallottam ebben az ünnepélyes pillanatban a főváros polgármestere részéről a Nemzeti Hadsereg dicsőítését. Biztosíthatom Önöket, hogy a Nemzeti Hadsereg szeplőtlen hírnevét a jövőben is gondosan meg fogjuk őrizni, hogy mint a törvények és a jogrend tántoríthatatlan őre, ezután is az egész nemzet büszkeségére és szeretetére méltó legyen.”

Mikor a Nemzeti Hadsereg tisztjei által ontott vértől tántorog az egész ország, s mikor ez a hülye még most is az ő dicsőítését véli hallani, s amikor részeg rablógyilkosainak rondaságát összekeveri Magyarország jövő nagyságával s amikor Krisztus megszeplősített palástjába takarja undok cimboráinak szeplőtlen hírnevét, mikor a vacogókat és félelemtől kótyagosokat azzal vigasztalja, hogy tovább is az ő zsványai fogják fojtogatni a torkukat, akkor az egész haláltáncot járó országban nincs egy ember, aki szájába rúgjon ennek a mamlasznak, aki nem fogja megérni a cukorspárgát, amivel a gázlámpára húzkodják fel majd a saját keresztény hívei.

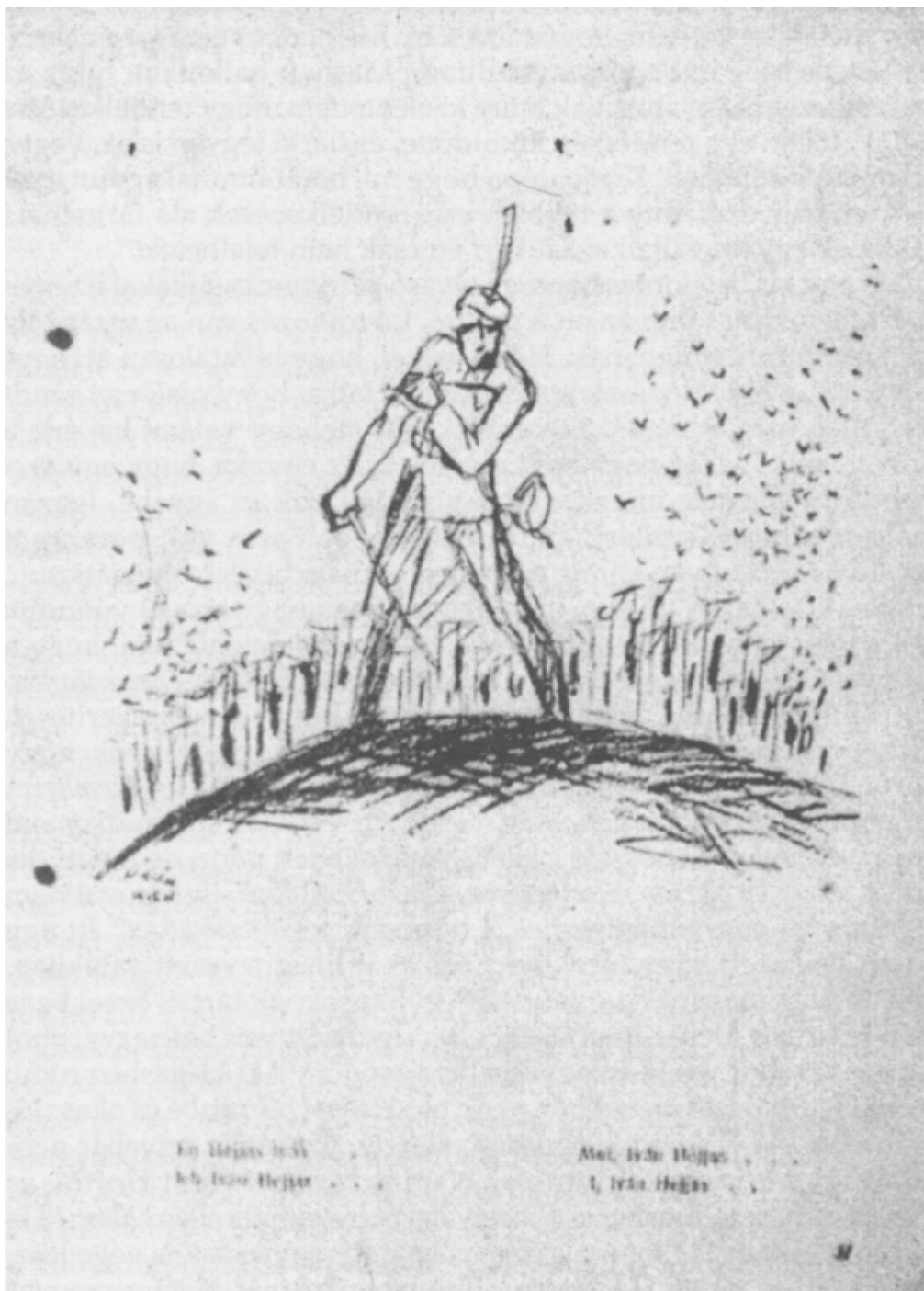
1920. november 19.

Iszonyatos Iván

Miközben az egész világ polgári sajtója kéjtől hörög azon való örömeiben, hogy íme, Magyarországon csinálják már a rendet, anélkül, hogy a világ legfeketébb reakciójának távozni kellene a helyéről, otthon már rendbehozták a rendet, visszazippantották még az erélyes kijelentéseket is (bár e kijelentések nem jelentettek cselekedeteket), a Horthy-Teleki-rezsim belátta, hogy a gyilkosok elpusztításával önmagát pusztítja el, s hogy ő maga megmaradhasson, végképp elhatározta, hogy ezentúl nem a gyilkolás ellen felzúduló, mert élni, kereskedni, munkásnyúzni akaró polgári rétegre, hanem a gyilkosok rétegre támaszkodik, s halad tovább a maga útján a nyílt katonai diktatúra vagy anarchia felé. Héjjas Ivánt *talán* megpróbálták letartóztatni (a hazugságözönben, amely Budapestről árad, a leggyakorlottesvillek úszó sem tud eligazodni), mindenestre biztos, hogy e letartóztatás nem sikerült. Héjjas ahelyett, hogy börtönbe került volna s onnan az akasztófára, beállt igazoló bizottságnak, s mert szokás az, hogy vezető politikusok lapokban nyilatkozzanak, ő is szép szabályosan lenyilatkozott a *Virradat* munkatársa előtt. Nyilatkozata, koncedálni kell, nem érdektelen. S ezért az alábbiakban

vonultam. Másnap hallottam, hogy az én embereimet gyanúsítják, mire kijelenttem, hogy rendelkezésre állok. Jöjjön el a rendőrség kiküldötte, és bárki legyen is az, vegye el méltó büntetését. Kijelentem, hogy mi, barátaimmal együtt, *csak négyen* vagyunk, míg a többiek *más* rendelkezések alá tartoznak, akiknek egyéni vállalkozásukért én csak nem felelhetek!”

Én, Héjjas Iván...

Itt egy kis betekintést nyer az olvasó a Britannia éjszakai üzemébe. Maga Héjjas vigyáz ott a rendre. Lövöldözés van az utcán? Ez rendes. A fiúk dolgoznak. Héjjas felkel, hogy hivatalosan átvegye a szajrét, a lövöldözések eredményét. Hallja, hogy csak egy rendőrt öltek meg. Nincs szajré; intézkedik, nehogy valami baj érje a fiúkat, akik igazán nem azért mentek ki az éjszaka, hogy egy *üres* rendőrt lelőjenek; intézkedik és visszafekszik az ágyába. Igazán nem felelhet valamiért, amire esze ágában sem volt

parancsot kiadni! Ezért ugyan kár az egész felvonulási heccet végigjátszani. Héjjas le is nézi a dolgot. így: „Tegnap igen nagy erővel vonultak föl a Britannia elé. Ez a felvonulás – bár én kijelentettem, hogy a bűnösöket, avagy gyanúsítottakat *nyugodtan elvihetik* – azt a látszatot keltheti, mintha én *megakadályoznám* a bűnösök kézrekerítését. Ezzel szemben kijelentem, hogy én örülök, sőt rajta vagyok, hogy a rendőrség a legteljesebb nyomozást lefolytassa, a *gazemberek* bűnhődjenek, jöjjön világosság mindenre, és akkor megtudja majd a közvélemény is, hogy ki a *bűnös*, kinek kellett pénz, de megtudja azt is, *hogy én tisztán, becsületesen, emelt fővel állok*. Egyszóval nem bánom, ha végre meglesznek a bűnösök, xxxxxxxxxxxx” Itt egy kicsit beikszelt a cenzúra, mert Héjjas itt megnevezett valakiket, akiket még magánál is gyilkosabb gyilkosoknak tart. S ezzel be is van fejezve a Héjjas-interjú, éspedig ugyanott van befejezve, ahol az egész rendcsinálási komédia befejeződött. Aki Héjjashoz nyúl: az egész rendszer életeréhez nyúl, aki Héjjast börtönbe és akasztófára viszi, az Horthyt is elindítja odafelé. Ezt pedig ugyebár nem lehet? Hát kívánja ezt Európa? Nem is kívánja! Nem Horthy és Héjjas-e Nyugat-Európa védőbástyái a bolsevizmus ellen? Nem? Ha Wrangelnek és Petljurának vége, s ha Balazsovicnak is vége lesz, nem Horthynak és Héjjasnak kell-e következnie? Nem a magyar Nemzetgyűlés közbeszólójának van-e igaza, aki Héjjas Ivánról azt mondja, hogy hős? Vagy a másíknak, aki így adja meg a kontrát: „Amit Héjjas mond, azt egy becsületes ember mondja!”

Bizony mondom neked polgári rend, nem gyilkos ez a Héjjas neked, hanem Hősöd és Tamaszod, éspedig öntudatos hősöd és támaszod, aki náladnál jobban tudja, hogy a hátralevő kis időre még milyen eszközökkel kell a magyar – s egyszersmind – európai jogrendet fenntartani. Ne kontárkodjatok Ivántok munkájába! A ti Ivántok ő, csak a ti Ivántok. Hát mit kívántok?

1920. november 25.

Erkölcsei

Most már minden héten örömmel regisztrálhatjuk a hírt, hogy a világ mind a négy sarkában, ez vagy az a testület a leghatározottabban és a legélesebben elítéli Horthyék rémuralmát. Örömmel regisztrálhatjuk. Ezt csak úgy leírja az ember, papagájszerűen, gondolkodás nélkül. De valójában: örömmel regisztráljuk-e? Mi annak a következménye, ha akárminő testület akárminő határozottan és akárminő élesen megmondja a véleményét Horthyékről? Legyünk őszinték. Semmi. Attól egyetlen áldozat elgörbült hajszála vissza nem görbül. Horthyék lénye is két részre oszlik, mint minden emberi lény. Anyagira és erkölcsire. Éspedig úgy, hogy erkölcsi lényük egyáltalán nincs nekik. Ennek következtében erkölcsi hatásokra, véleményekre, ítéletekre nem túlságosan érzékenyek. Sőt egyáltalán nem. Ha az egész világ erkölcsi anatómia alá helyezi őket, akkor, megjósoljuk, Horthyék erkölcsi halottak lesznek ugyan, de anyagi élők, s azok, akiket agyonverték, megmaradnak anyagi halottaknak és erkölcsi élőknek, ami szintén valami, de nem annyi, mint a Horthyék állapota. Hiszen tudjuk, hogy jobb ma egy anyagi veréb, mint holnap egy erkölcsi tüzök, s jobban érzi magát a legszürkébb anyagi számár a legsárgább erkölcsi oroszlánál. Én tehát azt hiszem, hogy – Moszkvától Genfig – minden tiltakozó szó egészen hiábavaló, s hogy az erkölcsi elítélők – Génitől Moszkváig – a világ leghaszontalanabb munkáját végzik, azzal is, ha „felhívják a

művelt világ figyelmét a magyar pokolban dühöngő fehérterrorra”, azzal is, ha „minden erkölcs nevében súlyosan megbélyegzik” a Magyarországra nehezedő rémuralmat. Egy kicsit kilódtunk abból a világból, amelyben a szavak mázsányi súllyal estek latba. 1914 előtt egy félóra alatt összeomlott volna egy uralom, amely felé a külföldi tiltakozás olyan tájfunjai leheltek volna, mint amilyenek most Horthyékát érik, anélkül hogy a forró szélvésztlől még csak melegük is támadna nekik. Valószínűnek tartom, hogy Horthy kabinetirodája már az asztalára sem teszi a Nagyúrnak e tiltakozásokat teljes szövegükben, hanem csak összesíti őket így; „Ma négy világtestület tiltakozott, tizennégymillió taglétszámmal. Eddigi tiltakozók száma négyszázhetvenkét millió.” S az egész nem is az íróasztal fiókjába teszik, hanem a papírkosárba, ugyanoda, ahová agyonverték családtagjainak kérvényeit s külföldi missziók átiratait azokról az atrocitásokról, amiket Horthy ugyan tegnap este megbeszélt gondúzó borocska mellett a pajtásaival, de amiket ma délelőtt, az antantmisszió átiratából, nem vesz tudomásul, s annál kevésbé vesz tudomásul, mert az antantmisszió sem nagyon komolyan akarja, hogy tudomásul vegye. A dolog ugyanis úgy áll, hogy Horthyék elpusztulnak, ha éppen muszáj, de sürgetni nem hagyják magukat. S legkevésbé erkölcsi eszközökkel. Valahányszor egy erkölcsi revolver a mellének mered, Héjjas Iván, aki van olyan jó politikus, mint Lloyd George, megtapogatja a nadrágja hátsó zsebét, hogy benne van-e még az anyagi pisztoly, s amíg az benne van, addig Héjjas Iván a Millerand markába nevet. Viszont biztos vagyok benne, hogy hiába biztosítanak a világ összes testületi Horthyékát erkölcsi nagyrabecsülésükről, ha csak a legkisebb anyagi fegyver szegződnek ellenük odahaza: úgy elmennének, hogy a furu-lyukból nem lehetne összeszedgetni őket. Mit csináljanak tehát a világ testületi? Ha én azt meg tudnám mondani! Mert azért, ha ők tiltakoznak, az jólesik nekünk, és minden tisztességes embernek. De mi közük Horthyéknak a tisztességes emberekhez? Azok nélkül ők nagyon jól meg tudnak élni, sőt csak addig tudnak megélni, amíg nincs közük hozzájuk. Hiszen tetszik látni: valahányszor otthon az áltisztesség egy-egy bombája felrobban, olyankor mindig baj van Horthyékkal, majdnem belehalnak a szilánkokba, amik a testükbe verődnek. De csak majdnem, mert a bomba is csak majdnem volt tisztességes. Ha volna odahaza csak *egy* legény, aki kitátaná a száját, és pedig úgy tátaná ki, hogy nem azért tátaná ki, hogy tegyenek bele valamit: az más lenne! Akkor még a szónak is lehetne súlya. De az Ébredők országa tele van olyan ébredőkkel, akik csak azért ébrednek a becstelenség tudatára – hangos sóhajjal –, hogy elaltathassák őket. Tessék hazafülni: az egész válságban méltóztatik-e hallani Rupperték egyetlen szusszanását is? Én nagyon megerőltettem magamat, mégsem hallottam semmit. Vártam, hogy a Drózdy, vagy a Kerekes mégiscsak mondanak valamit. De nem mondtak. Félnék már? Vagy már nem félnék? A jó Isten tudja, de tényleg olyan mélyen hallgatnak, hogy mind a kettőt fel lehetne tételezni róluk. Az otthon elnémult tiltakozásba belekattog a külföldi tiltakozások sortüze. Minden golyó talál. Mindennap eggyel több erkölcsi halottja van a Horthy-gárdának. Illetve, illetve, mindennap eggyel több eddig-is-erkölcsi-halottról állította ki a külföld az erkölcsi halotti bizonyítványt, amely – a Lajtán túl nem érvényes.

1920. december 15.

Levél a túlsó partról

Kaptuk a mai postával s azonnal ki is adjuk a következő nagyon érdekes levelet:

Purkersdorf, 1921. január 31.

Igen tisztelt Szerkesztő Úr!

Magyarországról jövök, ahová csaknem hatévi távoliét után tértem vissza, s ahová aligha fogok még egyszer visszamenni. A háborút és a forradalmak idejét csaknem egészen Egyiptomban töltöttem, mert kezdődő tüdőcsúcsburultom gyógyítására ideküldtek, s gyógyulásom után már nem lehetett hazakerülnöm. Aztán nem akartam hazamenni a forradalmi zűrzavarok idején, melyekről az itteni angol lapokból csak nagyon zavaros képem volt. Tavaly tavasszal utaztam Budapestre, és majdnem az egész esztendőt töltöttem otthon, várva európai ember számára lehetséges viszonyok kialakulását. Sokat láttam, hallottam és tapasztaltam, s úgy jöttem el, hogy örök búcsút mondjak hazámnak, mert meggyőződésemmel, hogy mire ismét visszamehetnék, meggyőződésemmel, hogy az én társadalmi osztályomhoz tartozóknak jobb lesz nem ott lenniök, még akkor is, ha – mint én – teljesen ártatlanok is mindabban, ami a mai Magyarországon történik.

Teljes szellemi és vagyoni függetlenségben nevelkedtem fel, iskoláim nagy részét külföldön jártam, s bár mindig magyarnak éreztem magam, s amíg lehetett, a lelegevenebb szellemi kapcsolatban igyekeztem maradni hazámmal, ma már talán nem beszélek és írok olyan jól magyarul, mint ezelőtt tíz évvel, s ezért elnézést kérek. Más részről azonban, legalább azt hiszem, a szemem és a gondolkodásom elfogulatlan maradt, s mindent, ami valahogyan érthető, meg tudok érteni, és el tudok magyarázni. De azt a magyar életet, ami most otthon folyik, nem értem, képtelen vagyok magam előtt megokolni, s lehetetlennek érzem, hogy mindazt, amit ez ügyben gondolok, el ne mondjam, éspedig úgy, hogy a nyilvánosság elé kerüljön. Az önök lapjáról, őszintén bevallom, nem hallottam Budapestén egyebet, csak azt, hogy hazaáruló és hogy idegen kormányok zsoldjában álló kommunista hecclap. Most, itt kint Purkersdorffban, egy hónap óta olvasom lapjukat, s arra a meggyőződésre jutottam, hogy ha a *Bécsi Magyar Újság* hazaáruló, akkor én is az vagyok, s ha kommunista hecclap, akkor magam is kommunista agitátornak érezhetem magam, pedig tudtommal sem egyik, sem másik nem vagyok.

Lehet, hogy amit önök mondanak, azt én néha nem úgy mondanám, de lényegében nem mondhatnék egyebet, s ha önök olyan közlelől ismernék a magyar életet, mint ahogy én majdnem egy év alatt láthattam, gyakran hangosabbak és kíméletlenebbek volnának, mint amilyenek, sok olyan esetben, aminek csak a felületét ismerik s nem a mélyét, mely sokkal csúnyább, mint amilyennek a felület mutatkozik. Mert abszurdnak tartom, hogy egy magyar arisztokrata (én annak számítok), akit bátorságra és függetlenségre neveltek (engem arra neveltek), elhallgassa véleményét, mely biztosan nem a legrosszabbak közül való, s mert soha életemben nem törődtem azzal, hogy mit szólnak tetteimhez azok, akik megítélni nem tudják őket, megkérdem önt, hajlandó volna-e helyet adni b. lapjában írásaimnak, amikben elmondanám, amit Magyarország mai helyzetében okvetlenül elmondandónak tartok.

*Szíves választát várva, maradtam
teljes tisztelettel*

Báró Liphay Ottokár

Érdeklődéssel várjuk e túlsó partról jövő írásokat, s ha olyanok, amilyeneknek ebből a nagyon jó hangú néhány sorból ígérkeznek, a legnagyobb örömmel juttatjuk őket a *Bécsi Magyar Újság* olvasói elé.

1921. február 3.

Horthy Miklós alakja

Horthyról akarok beszámolni, Horthy Miklós személyéről való személyes impresszióimról. A kormányzóval csak egyszer beszéltem, de ez a beszélgetésünk minden felvilágosítást megadott számomra. Horthy az elképzelhető legnagyobb csalódás. Legfőbb tulajdonsága a jelentéktelenség. A magyarországi véres események mögé az ember durva óriást képzelne, aki minden borzalmakon át gázolva halad kitűzött célja felé. Horthy Miklós alacsony termetű, semmitmondó arcú, szürke jelenség. Beretvált, erős orrú arcának jellegzetessége azonnal megszűnik, ha az ember a német és az angol haditengerészet tisztjeire gondol. Ott ez az ábrázat éppúgy egyenruha, mint akár a tengerésztisztek fehér nyári nadrágja.

Horthy magyarul és angolul

Egy ilyen átlag-tengerésztisztnél (vannak köztük nagyon kitűnő műveltségű és gondolkodású férfiak, volt érintkezésem sokkal közülük) nem több Horthy Miklós, viszont koncedálni kell, hogy alig észrevehetően kevesebb. Ezt a különbséget lefelé csak akkor lehet pontosan és azonnal látni, ha Horthy magyarul beszél. Nyilvános estélyeken hallottan antanttisztékkel angolul és olaszul beszélni, s akkor a magyar kormányzó többet és jobbat mutatott lényegénél. Régi megfigyelésem, hogy az idegen nyelv annak, aki tökéletesen beszél, megadja az illető nyelv kultúrájának hamis látszatát. Horthy csak magyarul fejezi ki pontosan a maga lényegét, angolul és olaszul beszélvén, ezektől a nyelvektől bizonyos többletet kap, világfias simaságot, általános európai nívót, ami ebben az álköntösben sem magas, de olyan, mint a többi Balkán-országokban most politizáló antant katonatiszté: az európaiság mázával bevont tetszetős stupiditás, amely – nem tudom magyarul kifejezni – nem „widerhaarig”. Beszéltem Franchet d'Espéray-vel, a franciák balkáni tábornokával. Horthy, ha idegen nyelven beszél, nem olyan bornírt, mint ez a katona, ha magyarul beszél, akkor bornirtabb. Én végig magyarul társalogtam vele, bár a kormányzó, kissé idegen akcentusomra hivatkozva, folyton angolra akarta fordítani beszélgetésünket, udvariasságból, s talán kissé azzal a szándékkal is, hogy előttem, hozzáértő előtt „brilírozzon”. Én azonban elhárítottam az udvariasságot. S magyarul folyt a beszélgetés, melyben én voltam a többet beszélő fél.

Politikai horizont

Tájékoztatót próbáltam szerezni Horthy politikai koncepciójáról.

– A rend a fő – mondotta ismételtén –, a rend helyreállítása.

Óvatosan szóba hoztam azokat a jelenségeket, amik arra látszanak mutatni – így

fejeztem ki magam –, hogy ez a rend még kívánni valókat hagy fenn.

– Ezek kilengések – mondta a kormányzó, s úgy látszott az arcán, mintha csakugyan hinné is, amit mond.

– Atrocitásokról beszélnek sokat – vettem közbe én.

– Igen; az ellenségeink, nagyon sok ellenségünk van... – ezt mondta, és nem tért ki arra, hogy az ő hite szerint vannak-e atrocitások vagy nincsenek.

– Bécs... – tette aztán hozzá –, az egy veszedelmes pontunk. Béccsel csinálni kellene valamit. A kommunista Ausztria a rágalmi hadjáratot támogatja ellenünk.

– Ausztria nem kommunista – vettem közbe én.

Horthy úgy nézett rám, mint aki nem érti.

– Ausztriában a szociáldemokrácia van uralmon (akkor még így volt) – egészítettem ki –, tudtommal a kommunisták Ausztriában olyan elenyésző töredék, hogy egyáltalában nem nyomnak a latban.

– Ausztria kommunista fészek – ismételt Horthy –, veszélyes kommunista fészek, ki kellene füstölni.

A fixa idea

Láttam, hogy tényleg nem tudja, vagy nem akarja tudni a különbséget a szocialista pártok között. Visszatértem az alaptémára. Hogy a rend helyreállítás után mi következik?

– A magyar dinasztikus hűség jelöli ki az utat – mondta a kormányzó.

– Magyarország kicsiny, és el sem bírja talán a királyság terheit – mondtam én.

– Gondoskodni kell róla, hogy nagyobb legyen. Hiába minden ellenséges erőlködés, a folyók nem folynak visszafelé.

Ezt többször olvastam lapokban, mint Horthy kijelentését. Csudáltam, hogy magánbeszélgetésben is alkalmazza ezt a semmitmondó érvet.

– Az ország belső tagozottsága nem alakult még ki – mondtam én. – Vannak elégedetlen rétegek, amelyeknek nincs képviseletük.

Horthy ezt felelte:

– A magyar nép józan, belátja, hogy nincs oka az elégedetlenségre. Megszabadítottuk tőle. A kommunista aknamunka folyik még, de végezni fogunk vele. A külföldnek ezt meg kellene érteni. Hogy mi csak a kommunisták ellen lépünk fel erőszakkal, de azt mindenki megérti, hogy itt nem járhatunk el kesztyűs kézzel. A kommunizmust irtani kell, mint a gázt... és – ismételte erélyesen – kiirtani egészen.

Ez volt a leghosszabb nyilatkozata, s mert a szűk korlátok közt mozgó beszélgetés fárasztott, engedtem, hogy beszélgetésünk még általánosabb mederbe terelődjék. A kormányzó megkérdezte, mit szólok a budapesti élethez, látom ugye, hogy mennyire más, mint külföldön feltűntetik? Általános frázisokkal feleltem. Külön érdeklődött, hogy érintkezem-e sokat a nemzeti hadsereg tisztjeivel, s megkérdezte, gondolom-e, hogy van-e Közép-Európában hadsereg, amelynek *ilyen* tisztikara volna. Még egyszer ráterelődött a szó az általános nyomorúságra.

– A viszonyok nehezek – mondta Horthy –, de általános javulás észlelhető az egész vonalon.

Ez a mondat egészen gramofonszerű volt.

Propaganda!

Mielőtt távoztam, még megpendítette, hogy az olyan magyarok, mint én, akik annyi külföldi összeköttetéssel rendelkeznek, sokat tehetnek Magyarország érdekében. Futólag megjegyeztem, hogy rossz hatással van a külföldre az emigránsok nagy száma. Horthy legyintett.

– Poltron zsidók – mondta – elszaladtak, pedig senki se bántotta volna őket.

Aztán, ez volt az egyetlen mosolya, mosolyogva tette hozzá: – Félnek tőlem, de erről nem én tehetek.

Akkor még nem tudtam, hogy én is a „poltron zsidók” számát fogom szaporítani.

Veitsau, 1921. február 10.

Báró Liphay Ottokár

1921. február 15.

„Fürödni fognak”

Beniczky Ödön Horthy-leleplezésében az a legérdekesebb fejezet, amely az 1919-es őszi iszonyú eseményeiben Horthy Miklósnak a Nemzeti Hadsereg névvel nevezett gyilkos tolvajbanda fővezérének az aktivitását ábrázolja. Hogy az ölé, herelő, rabló és fosztogató bandának Horthy volt a főnöke, az köztudomású már hat esztendő óta, de a fehérterrom az az irodalma is, amely külföldön támadt, valahogyan passzívnak látta, és tüntette fel Horthy szerepét. Általában azt hitte mindenki, hogy a szörnyűségek megtörténtek. Horthy nevében történtek. Sőt Horthy utólag bólintott is hozzájuk, mert nem léphetett fel a saját haramiái ellen, de most először kerül adat a nyilvánosságra arról, hogy mindazt, ami történt, Horthy nem eltűrte és fedezte, hanem: egyenesen elrendelte.

Beniczky megírja, hogyan tárgyalt ő, Andrássy Gyula gróf és Bethlen István gróf jelenlétében Horthy Miklóssal Siófokon, hogyan kérlelik, hogy a Trianonban az antanttal alkuvó békedelegáció kedvéért hagyja abba az ölést, mert a külföldön rossz hatást tesz, és a békefeltételeket súlyosbítja, s akkor Horthy kézzel-lábbal kapálódzik ellene, hogy ő ne folytathassa „munkáját”, s mikor Bethlen is csatlakozik Beniczky és Andrássy kéréséhez, Horthy felkiált:

– Hát még te is ellenem fordulsz?

Vagyis Horthy ragaszkodott ahhoz, hogy tovább gyilkolhasson, ami kiderül a beszélgetés további folyamából is. Beniczky, az aggódó belügyminiszter, megkérdi, hogy Budapesten, ha Horthy oda bevonul, pogrom lesz-e? S Horthy ezt feleli:

– Pogrom nem lesz, de néhányan fürödni fognak!

Hogy Horthy ezt a programját, melyet egyszerűbben a sajtótörvény rövidítésének is lehetne nevezni, csakugyan végrehajtotta, azt nagyon jól tudjuk.

Ez most már tisztázva van, még akkor is, ha sikerülne a Beniczky-akciót elaltatni. S ezzel Horthy bekerül a magyar történetbe, nem mint a cége és cégére az 1920-21-22-es év iszonyatainak, hanem mint megparancsolója és elrendelője ezeknek a tetteknek. S ez a babérlevél új a Horthy koszorújában, mert ezt még az az ellenfele, aki leggyakrabban és legkíméletlenebbül foglalkozott vele – s aki én volnék –, még az sem adta meg neki.

Azt hittük, hogy egy vért és irtózatot tartalmazó skatulya tetejére pingált majom, pedig nem: ő maga a skatulya tartalma is, nevezetes történeti szereplő, akinek a számára tehát nem volna elég sem a kötél, sem a golyó, hanem valami mást kellene kigondolni.

Horthy, a karikatúra, igenis politikusa volt tehát édes hazám egyik történeti korszakának, nem valami komplikáltan politizált, a kérdéseket szimplán oldotta meg, de tagadhatatlan, hogy politikus, akit ennek következtében másként kell megítélni. Még azt kell megtudni, hogy a nevezetes ige „fürödni fognak”, tőle származik-e? Mert ha igen, akkor a magyar nyelv körül is érdemei vannak. Érdemei, amelyekkel utóbb, mikor tehette volna, nem jelentkezett. Mi ugyanis, akik beszélünk róla, a fürösztést úsztatásnak neveztük, nem tudva azt, hogy ő, aki a fogalmat kitalálta, egyszersmind nevet is adott neki, és el kell ismerni, jobbat, mint mi. Az övé a hóhér humorát, a mienk a kivégzettek keserűségét tartalmazta, s talán a dolog természeténél fogva – be kell vallani – az övé jobb volt.

– Fürödni fognak! – mondta Horthy, aki a vízről jött, az Adria mellől, a víz mellett haladt el, a Balaton mentén, s a vízhez, a Duna partjára érkezett. S ha rá és az egész bandájára (ami alatt az egész polgári Magyarországot kell voltaképpen érteni) gondolunk, ugyanezekkel a szavakkal kell meghozni az ítéletet:

– Fürödni fognak!

1925. június 22.

Dunapart: „Csak egy munkás volt!”

VERSEK

Az én hazám

Az én hazám fekete föld.
Melyen pompás a búza;
Melyen kövér mag dús kalász
Nemes fejét lehúzza;
Az én hazám fekete föld,
Min érik drága élet,
S olcsó az ember élete,
És éhen vész a lélek;
Hol koplalás van akkor is.
Ha roskadó az asztag:
Az én hazám fekete föld,
Az én hazám akasztat.

Fekete, hogyha déli nap
Arannyal önti végig,
S erdő, mező száz zöld dala
Szimfóniáz az édig;
Fekete, hogyha alkonyat
Lágy rózsaszínbe vonja,
És peng a fű között tücsök,
Az este cimbalomja;
S mikor fölébe kék csodát
Az éjjel csillagoztat:
Az én hazám fekete föld,
Az én hazám akasztat.

Zsíros föld, mit török, tatár
Magyar csonttal dagasztott,
Hol roznak most örült urak,
S lopnak konok parasztok;
Pogány föld, mely ma Krisztusért
Tajtékot túrva harcol,
S az Embernek Fiját, imé,
Ököllet csapja arcul;
Hol még nem ember a szegény,
S nem ember már a gazdag:
Az én hazám fekete föld,
Az én hazám akasztat.

Az én hazám fekete föld,
Min drága élet érik,
S hol bárgyú barmok, bős birák,
Az életet herélik.
Az én hazám vértől bűdös,
S kiloccsant agyvelőtül,
Hol csámcsogó, csúf csőcselék
Halált röhögni csődül,
Az én hazám kéjtől hörög,
Ha könnyt és kint fakaszthat:

Az én hazám fekete föld,
Az én hazám akaszttat.

Az én hazám gazemberek
Bordélya, bűnök óla;
Az én hazámon átok ül
És nem tud tenni róla;
Az én hazámat tetvesek
Bekenték szörnyű varral,
És csókolják bélpoklosok,
S átfogják céda karral.
Az én hazám a tébolyé,
Mit Belzebub igazgat:
Az én hazám fekete föld,
Akaszttat és akaszttat.

S az én hazám mégis hazám.
A vérem és a nyelvem
Mindig hozzá fog szítani,
Át vágyon, célon, elven.
S bár szégyen és bár iszonyat
Magyarként állni gáton:
Azt is, hogy nem vagyok magyar,
Csak magyarul kiáltom!
Az én hazám fekete föld,
Amely véres vigaszt ad:
Magyar leszek még akkor is,
Ha érte felakaszttat.

„Über allen Gipfeln...”

1920 tavaszán, mikor az történt Magyarországon, ami történt, a legjobb magyar költők költői versenybe kezdtek, hogy Goethe csodálatos költeményét magyarra fordítsák. Egyik fordítás rosszabb volt, mint a másik. Nemcsak a vállalkozás volt szégyenletes, hanem az eredménye is. Akkor írtam ezt a verset, melynek hangja sokkal kíméletesebb, mint amelyet a Goethébe menekülők megérdemelnének.

Ó költők, ó örök hallói annak,
Mit némaság burokja elfedez!
Ó hangadói minden hangtalannak,
Vihar-hallók, ha csak lég lengedez!
Kiknek hallása vallás: Szent Fülek, ti,
Kiknek hallása istennel rokon:
Nem hallotok most hangokat születni?
Tinektek most csend ül az ormokon?

Mióta ember él és hangja hallik,
Azóta volt-e ilyen szörnyű hang?

Mint az, mi most agy-kérgen átnyilallik,
Riasztóbban, mint tébolyult harang?
Sirály sikít, süvölt a Leviátán,
Az ég bög bűgő hullámtomyokon,
Fuldokló hördül és röhög a sátán,
S tinektek most csend ül az ormokon!

Az ormok égnek peremén az égnek,
Szélvész szít szerte poros parazsat.
Szegélye gyúl minden feketeségnek.
Szikrák szállnak szét, mint a darazsak.
Nyögnek a fák és gyökerük csikordul,
Virágos völgyben és kopár fokon,
Reped a menny, jövő kapuja kordul,
S tinektek *most* ül csend az ormokon!

Alusztok tán, mélyebben, mint a mélység,
S álom ködéből szól a hangotok?
S, nem tudván még világnak ébredését,
Az elmúlt csendnek ekhót kongotok?
De most ki alszik, többé föl nem éled,
Halál-gőz leng az álomhalmokon...
Költők, ébredni! Itt a vég-ítélet,
Az csendül, s nem csend ül az ormokon!

Az nem lehet, hogy hallotok, de halkan
Másról daloltok, mert csak így szabad.
Harsányan szól, mi titkon szól, a dalban,
A hűvös szóhoz bűvös tűz tapad.
Költő mit elrejt, annál láthatóbb nincs,
S *azzal* lesz úrrá vad hatalmokon.
Elásott gyémántnál kincsebb a szó-kincs:
De *nem* ez a csend ül az ormokon!

Hiába estek dús révületekbe,
Magyar hallók, ti már megszűntetek!
Kinek a csend kell, az a fületekbe
Gálád kezekkel ólmot öntetett,
Ti nem daloltok, nem! ti csak pihegtek,
Madárfiókák vércsekarmokon,
Ó jaj, nem is sokára már, tinektek
Örökre csend ül minden ormokon!

Prónay-különítmény. Kihallgatás után

Tiszt urak

Darutoll és Bethlen-kucsma,
Magyarország véres kocsma.
Proletárok piros vérit
Csapra kérik, pintre mérik.
Véres almon véres álom,
Véres éték véres tálon,
Vad vidéken, bős Budában
Vér kehelyben, vér kupában,

Tiszt uraknak víg menázsi,
Vérrel-vidám hangulat.
Tiszt urak, tiszt urak,
Tiszti gárda így mulat!

Renyheség bűnétől tiszt úr
Nagy munkában egyre tisztul.
Dolgozik most, mint a béres,
Karja fel, könyékig, véres.
Munkást zargat, zsidót forgat.
Vért belőle bőven csorgat.
Lakk cipője vérbe csúszik,
Húst gyalul ott, bőrt lehúz itt,
Ott botoztat, itt heréltet,
És amott szemet szurat.
Tiszt urak, tiszt urak,
Tiszti banda így mulat!

„...Reggel óta verek, vágok:
Kimerültem, kamerádok!
Ennyi rangos, gangos tette
Rágyújtok egy cigarettre!
Működjete, én majd nézem.
Nekem is lesz benne részem:
Hogy cigim ne ingyen szíjjam,
Netek, itt a nadrászíjjam,
Avval kössétek karóra,
Fejjel le, mint egy nyulat...!”
Tiszt urak, tiszt urak,
Tiszti horda így mulat!

„...Asszony vagy már? Vagy csak lány vagy?
Jaj, cicám, de halovány vagy!
Nosza, gyorsan le a blúzod!
Ejnye, milyen lassan húzod!
Nem szoktad meg? Itt megszoknád!
Hamar, lelkem, le a szoknyád!
Felsőt, alsót, inget is le!
Majd én meggyúratlak frissre!
Na legények! Akiben van
Egy kis csókos indulat...”
Tiszt urak, tiszt urak,
Tiszti csorda így mulat!

„...Szól a nóta! Járd a táncot!
Korbács ver rád, ringyó, ráncot!...”
„...Ha pucér vagy, de kacér vagy!
Meddig állód? Tán acél vagy!”
„...Hányán voltak? Csak egy század?
És kibírtad? Ez gyalázat!...”
„...Mit? Hogy én is? Nekem nem kell!

Nekem gyöngéd szerelem kell,
De hogy én is benne legyek,
Hoci a rejtpejcslimat...”
Tiszt urak, tiszt urak,
Tiszti csürhe így mulat!

Vérködön túl... látok... látok!
Kamerádok, mi vár rátok!
Nagy munkáért végső árul
Csüggedt tiszt úr csügg a fárul.
Dunán innen, Tiszán is túl,
Ágon pusztul minden tiszt úr!
Csillagos nyak egy se viszket,
Fákon finom, fáradt tisztet
Szellő lenget, s lágyan penget
Lakkcipőn sarkantyúkat...
Tiszt urak, tiszt urak,
Tiszti hulla így mulat!

Vissza

Az Újság irredenta dalpályázatára, mely a magyar földtől elszakított magyarság hazavágyásának legszebb és ellenállhatatlan erejű szövegét kérte.

El-kitéptek szent hazádból,
Rút paranccsal, ridegen...
Idegen nép tűzhelyénél
Lettél hideg idegen...
Elválaszt honod rövétől
Karddal húzott rongy határ...
Vissza, vissza, szent hazádba,
Vissza, vissza, proletár!

Ott az álmod, ott a jármod,
Még nyakadba veheted!
Mozdulnod most nem szabad már,
Eddig csak nem lehetett.
Most a korbács nem csupán kép,
Most való, s fütyülve jár;
Adni készek most a részed:
Vissza, vissza, proletár!

Nézd a büszke magyar erdőt,
Abban kötnek fel, ha mégy!
Nézd Dunánknak szökeségét:
Abban kell, hogy hulla légy!
Édes honfitársad irt ki.
Jobban, mint török-tatár:

Szíved, hallga, hív a balga,
Vissza, vissza, proletár!

Vidd a tested, hogy belőle
Építsék a nagy falat,
Melyen át majd nem hatolhat
Emberséges gondolat.
Uccu, testvér, vidd a véred,
Vár az öblös, ős pohár,
S bőven van, ki bőven issza:
Vissza, vissza, proletár!

Vidd a bőröd, hogy belőle
Szíjakat hasítsanak,
S abból készült ostorokkal
Forradalmasítsanak.
Vidd a csontod, háborújuk
Törte össze-vissza bár:
Trágya kell a drága földnek,
Vissza, vissza, proletár!

Vidd a nőd, hogy meggyalázzák
Cifra-mentés duhajok,
Jajszavát, ne félj, lefojtják
Hangos magyar tyuhajok!
Vidd fiad: legyen belőle
Kackiás magyar huszár,
Hadd taposson rád lovával:
Vissza, vissza, proletár!

Vár a fényes tisztí csizma,
Tárd felé pucér hasad!
Régen rúgtak már beléje
Egy magyar-hatalmasat!
Vár király is, régi trónon
Friss királlyal vár a Vár,
Van bírāja, van bakója:
Vissza, vissza, proletár!

Vár az úr és vár az éhség,
Vár a szenny és vár a menny.
A magyarok istenével
Vár a pap lelkedre: menj!
Mind e pompás pompa nélkül
Életed csúf és sivár:
Vedd keresztet vállaidra,
Vissza, vissza, proletár!

Tedd hazádat újra naggyá:
Kis börtönben szűk a hely;
Hogyha megnő, mily öröm lesz

Néked benne ülni, hej!
Kárpátoktól Adriáig
Nyúlt e börtön, ó be kár,
Hogy kijöttél már belőle:
Vissza, vissza, proletár!

Ott a bölcsőd és, mely ápol,
Bottal ápol, ott a kar,
És, ha már döglöttre vertek,
Ott a hant, mely eltakar.
Légy hazádnak rendületlen,
Zendületlen híve már:
Vissza, vissza, rab-magyarnak,
Szent hazádba, proletár!

Esik a hó

Gyerek-vers

Nagy a lelked ünnepszomja,
mely homályát fénybe vonja,
Intést kaptál, szólt a naptár,
világ készül karácsonyra,
Lágyulásra, enyhülésre,
játsszódásra kisdedekkel,
Szép családi máriásra,
dominóra, ekmek-stekkel,
Mindenféle szépre, jóra,
érzelmesre, meghatóra,
Minden múltat elfeledve,
ünneplőre kong az óra,
S embert isten megsegíti;
ő is készül, látható:
Hull a hó, hull a hó,
hull a...hull a...hull a hó.

Ablakokon jégvirág van,
művészkedő hideg csípte,
Domb lejtőjén hóból dunna,
faágakon hóból csipke.
Képzelhetsz-e ennél szebbet,
szemnek, szívnek ékebbet?
Ékebbet? édesebbet?
ennél békeségesebbet?
Homlok veszi régi ráncát,
arc veszíti rút redőjét:
Ember nézi isten úrnak
finom fehér lepedőjét:
Élni ilyen környezetben,

ó milyen szép, ó be jó!
Hull a hó, hull a hó,
hull a...hull a...hull a hó!

Legjobbán e világoknak
most van minden a legjobban,
Balgaság itt attól félni,
hogy valami lángra lobban...
Hunyt tüzeknek üszke, pizska...
súlyos szemfedő takarja;
Fehér legyen a karácsony,
fehér isten úgy akarja.
Békességet, boldogságot
küld az Eg az embereknek,
Felnőtteknek Corned-beefet,
kondenztejet kisgyereknek.
Hogy ne volna rendbe minden:
ne is legyen róla szó:
Hull a hó, hull a hó,
hull a...hull a...hull a hó!

Hull a hó...s a kályha lapján
sisteregve sül az alma...
Még kiáll e hó alól a
négy esztendő holttest-halma...
Lágy meleg...sült-alma illat...
bölcshyugalmú drága fészek...
Csonthegyekre épített ház
ablakából szertenézek...
Nincs puhább e látomásnál:
hull a hó és hull a szépség,
Benne gázol ronda népség,
rajt sem egyensúly, sem épség,
Mint karója koplalásnak;
rokkant ez, s az rokkánó...
Hull a hó, hull a hó,
hull a...hull a...hull a hó!

Hulla, hulla, hulla-halmaz,
vörös vérek csordulása,
Éhes szemek dülledése,
üres gyomrok kordulása,
Rikoltása hangos kincsnek,
hallgatása néma nincsnek,
Koldus-jajnál messzibbhalló
kaffanása úri pincsnek.
Lelki furkó, testi ostor;
báró Krisztus, gróf Apostol,
Leszakad a mennyek boltja,
hűvös íve hév napostól.
Nem is robban, csak leroppan,

olyan rozzant s rothadó...
Hull a hó, hull a hó,
hull a...hull a...hull a hó!
Hulla, hulla, hulla, hulla,
hulla, hulla, hulla...hó!

Karácsonyi ének

– Ezerkilencszázhuszonkettőre –

A gondok, ugy-e, tovatűnnek?
S oly szép a gyertya lángja nemde?
Oly szívzsongító ez az ünnep,
A gondok, ugy-e, tovatűnnek,
És minden érzés, lanyha, szende,
Mert jó Karácsonyt ülni, nemde?

A kályhából szeretet árad,
Kinézni jó az éjszakába,
Áhítatot száz fénysugár ad,
A kályhából szeretet átad,
Csodás e képeskönyvi ábra,
Így volt s maradjon így továbbra.

Krisztuska és Három Királyok,
Jászol körül bárányka béget,
A szemeken még rajt a hályog,
Krisztuska és Három Királyok,
A gyertya ég és sebet éget,
Aranyfüst ígér üdvösséget.

Kínokból nőnek égi rózsák,
Jutalmaztatnak szenvedések,
Kamatját élvezi a jóság,
Kínokból nőnek égi rózsák,
Menny baldachinján durva rések:
Kórság, fagy, éhség, repce-mécsek.

Ó száz közül ez tíznek ünnep,
Hallod, kilencven? menj fenébe!
A gondok – tíznek – tovatűnnek,
El-lengnek orgonás zenébe,
Mert száz közül csak tíznek ünnep:
Kilencven jobb, ha lódul innét.

Kilencvenek! néktek beszélek,
A gyertyalángok fénye vékony,
A gyertyák aprók és fehérek,
S a csöpp kis Krisztus nem hatékony.

Kilencvenek, néktek beszélek:
Itt nincsen ünnep s nincsen élet.

Ez a Krisztus: termelési eszköz.
Ez a Krisztus: ez magántulajdon.
Ez a Krisztus: ez detektívfőnök,
Ez a Krisztus: fehér terrorista,
Ez a Krisztus: ez fekete lista.

A régi Krisztus szava rossz szó,
A régi erdők fenyve rossz fa,
A régi gyertya fénye rossz fény,
A régi ember szíve rossz szív,
A régi ünnep rossz Karácsony.

Kilencven! gyűjtsd fel azt a fenyvet,
Mely azt a gyertyát pislogtatja,
Mely alatt ez a Krisztus senyved,
Ki minden gyötrelmeid atyja.
Kilencven! gyűjtsd fel azt a fenyvet,
És új Karácsony ád új enyhet.

„És mindezt az én nevemben...!”

Megverték egy asszonyt

Előbbre zökkent a történet egy nappal...
Megverték egy asszonyt, korbáccsal, kardlappal.
Lázadt a rend ellen, vágott nyelve éle,
Férfiak verték meg, mert nem bírtak véle.

Férfiak verték meg, fegyveres legények,
Szabályos rend földjén szabályos növények.
Lázadozok ellen *kell* valamit tenni:

Megverték egy asszonyt. Mi van ezen? Semmi.

Hárman voltak. Hárman. S az asszony csak egy volt,
Hármuknál korbács-szíz, kard-él, szuronyhegy volt,
Hárman azt az egyet megölhették volna:
Nem lett volna bajuk, ha megtették volna.

De mégse tették meg, mert gyöngének vélték,
Gyengéden kezelték. Asszony: hát kímélték,
Korbáccsal, kardlappal megverték csupáncsak...
Egy szóval is ezért valakit én bántsak?

Nem teszem. Mért tenném? Csak mondom magamban,
Csak mondom magamban, valamíg szavam van;
Csak súgom magamban, makacs sustorgással:
Megverték egy asszonyt, kardalappal, korbáccsal.

S amíg én lehellek s amíg ti lehelitek,
Nektek is csak mondom: Egy asszonyt megverték.
Itt olyan világ van, hogy itt asszonyt vernek,
Birtoklói rendnek, törvénynek, fegyvernek.

Hárman, tizenhármán, ezren és tízezren
Asszonyokat vernek s pillájuk se rezzen?
Őrei törvénynek, rendnek és fegyvernek
Gyereket gyilkolnak, asszonyokat vernek.

Gyereket gyilkolnak, nem zord ítélettel,
Csak halkán, csak simán: tejetlen étellel...
Asszonyt csak megvernek, nőt csak korbácsolnak,
Férfinak bitófát, magasat ácsolnak.

Gyerekeknek munka, gép körül ácsorgás,
Asszonynak már több kell; kard lapja és korbács,
Bitófa, gépfegyver csak férfinak jár ki...
Van itten beosztás, láthatja akárki.

Kezelik a rongyost, kardlappal, korbáccsal,
Bilinccsel, kötéllel, vaslánccal, vasráccsal...
Fenntartják a rendet; megnyugtatnak benne,
Hogy meg se is kérdezd: Hátha másképp lenne?

Nincs máskép. Csak így van. Asszonyokat vernek.
Őrei törvénynek, rendnek és fegyvernek.
Nincs máskép. Csak így van. Mivel így volt máig.
S azt mondják, hogy így lesz. Ugyanígy. Sokáig?

Mozdulni, indulni, nem sírni, nem túrni!
Szabályt, törvényt, rendet magad alá gyúrni!
Történet tempóját ököllel sürgetni!
Vérrel a világot tisztára fürdetni!

Induló, jobb felé

Két szemed volt; most csak egy van,
S ahol völgy volt, most se hegy van,
Mosolyog a mennyek kékje,
Itt az áldás, itt a béke,
Itt a munka, itt a jólét,
Ki vért ivott: iszik bólét,
S a pezsgőtől nem jut vízíg,
S aki hízott, tovább hízik,
S aki döglött, ma is dög még;
S amely vértől nem csuszamlik
Akad rög még...
Akad rög még,
Ej haj!
Nincsen világválság!
Éljen!
Éljen a királyság!

Vége van a háborúnak,
Humanista szelek fúnak,
Mindenféle rendbejött már,
Kétszer kettő újra öt már,
Vagy hat is... ha ők akarják,
Kik levágták világ karját,
Világ lábát kik levágták,
Csontjáról a húst lerágták,
S most se kémek rosszat tőle,
Csak hogy álljon újra vissza
Fejtetőre...
Fejtetőre.
Ej haj!
Pácolják a pálcát!
Éljen!
Éljen a királyság!

Forradalom? az már megvolt!
Kettő is volt, szépnél szebb volt!
Most már rend kell, béke és rend.
Vér-rend, vas-rend, kard-rend, kés-rend!
Moszkva? Kommün? Hangos hír volt,
Izgalomnál jobb a sírbolt!
Gyere, ássad, gyere, építsd,
Majd meglátod: milyen szép itt!
Félszemeddel jól meglátod:
Rend és csend és békés munka
A barátod...
A barátod,
Ej haj!

Izmus mind számárság!
Éljen!
Éljen a királyság!
Forradalom: lázas szó csak!
Ami csendes, az a jó csak!
Vajszivü úr Állam, Egyház,
Ha kezes vagy: nyíl a fegyház.
Ólaidba visszatérhetsz,
Szabadságon alszol, ébredsz,
Szabadságod nem lesz talmi,
Szabadon fogsz éhenhalni!
Lesz kis könyved, tagságdíjad,
S ki bánt, hogyha nem fészítéd
Túl az íjat?
Túl az íjat,
Ej haj!
Szerezd meg a bárcát!
Éljen!
Éljen a királyság!

Forradalom? Helytelen most!
Mer' tőke fejtelen most.
Várd meg, amíg feje nő ki,
S míg a placra nem áll ő ki!
Míg elkezdi, mert már bírja,
Mert van újra pionírja,
Van tüzére, van bakája,
S szociáldemokratája.
Addig tessék ázni-fázni,
Gyöngeséged gyarapítva!
Taktikázni!
Praktikázni,
Ej haj!
Hallod proletárság?
Éljen!
Éljen a királyság!

Vendégségben Berlinben

Sakálok, éjszaka,
a holdfényes lapályon:
„Ha lesz itt hulla, sok,
én mindannyit kivájom!”

Holdfényes éjszakán
tanácskozó sakálok:
„Te húst s csontot zabálsz,
én szemgolyót zabálok.”

„Dögöt szaggat pofád,
dögvérben áll a lábam.”
Tanácskozó sakálok,
holdfényes éjszakában.

Az újságok nyomán
ez így jutott eszembe,
mikor Berlinben ült
Hitlerrel Horthy szembe.

Sorozáskor

Bánat, bánat,
nagy fekete bánat:
besoroztak
engem katonának,
maga Hitler
parancsba kiadta,
hogyan szenvedjen
a magyar miatta.

Megfogadta
a parancsot Horthy,
katona kell,
én töltöm a sort ki;
visznek engem
oroszmészárszékre,
hogyan a vérem
füstöljön az égre.

Vérem, vérem,
szép fiatal vérem.
Omlani fogsz
oroszcsonvaterén,
piros lesz a
fekete föld tőle.
Oroszoknak
búza nyól belőle.

Összevissza
húszesztendőteltem...
Jajistenem,
milyenkár is értem!
Kék szememet
a kánya kivájja,
édesanyám,
mért szült e világra?

Jegyzetek

- iff. Andrássy Gyula* (1860–1929): legitimista politikus, a bécsi ellenforradalmi komité egyik vezetője.
- Apponyi Albert* (1846–1933): konzervatív-nacionalista politikus, 1920-ban a magyar delegáció vezetője a párizsi béketárgyalásokon, a húszas években nagyszabás revíziós politikát fejtett ki.
- Bacsó Béla* (1891-1920): szociáldemokrata újságíró, a *Népszava* munkatársa, az Ostenburg-különítmény tagjai meggyilkolták.
- Báli Mihály*: hóhér, állami ítéletvégrehajtó.
- Bárczy István* (1866–1943): politikus, igazságügy-miniszter, budapesti főpolgármester.
- Beniczky Ödön* (1878): politikus, belügyminiszter, 1925. május 31-én közzétette az *Újság* című lapban a katonai ügyészség előtt tett vallomását a Somogyi-Bacsó gyilkosságról.
- Bethlen István* (1874–1946): politikus, 1921 és 1931 között Magyarország miniszterelnöke.
- Bibó Dénes*: a Horthy-idők hírhedt bérgyilkosa.
- Bomb tér*: a mai Batthyány tér régi neve.
- Cattaro*: ma: Kotor, (Montenegró), Horthy az osztrák–magyar flotta parancsnokaként véres kegyetlenséggel leverette a catarrói matrózlázadást, 1918 februárjában.
- Corned-beef*: sózott marhahús.
- Cservenka Miklós* (1871-1920): szociáldemokrata politikus, 1920 januárjában fehérterroristák meggyilkolták.
- Drózdgy Győző* (1887–1970)): újságíró, politikus, képviselő.
- faddi remete*: Báli Mihály Fadd községben élt, mint nyugdíjas.
- Franchet d'Espérey* (1856–1942): francia tábornok, 1918-ban az antant balkáni hadseregének főparancsnoka.
- Friedrich István* (1883–1951): politikus, a Huszár-kormány megalakulásáig miniszterelnök, majd hadügyminiszter.
- Himfy-dalai*: szójáték Kisfaludy Sándor: *Himfy dalai* és a Frimm-gyógyintézet nevéből.
- Gömbös Gyula* (1886–1936): politikus, a szegedi ellenforradalmi kormány hadügyi államtitkára, 1932-ben miniszterelnök.
- Haller István* (1880–1964): keresztényszocialista politikus, a Huszár-kormány kultuszminisztere.

Héjjas Iván (1891–1945): katonatiszt, az ellenforradalom leghírhedtebb tömeggyilkosa, a Kecskemét környéki vérengzés irányítója.

Huszár Károly (1882–1941): tanító, politikus, 1919. november 25-től 1920. március 15-ig miniszterelnök.

József Ágost főherceg (1872–1962): a Magyar Királyság kormányzója 1918-19-ben.

Kass-kávéház: a szegedi ellenforradalom szervezkedésének egyik főfészke.

Kerekes Géza: ügyvéd, szélsőjobboldali újságíró.

Kirchner Hermann: cs. és kir. altábornagy, a hadsegélyző hivatal főnöke.

Landau: meggyilkolt nagykereskedő, a fehérterror áldozata.

Lipthay Ottokár: Gábor Andor *Levelek a túlsó partról* című írásának kitalált szerzője.

Lloyd George, Dávid (1863–1945): angol liberális politikus, brit miniszterelnök, vezető szerepet játszott az első világháborúban és az 1919. évi párizsi békekonferencián, a versailles-békeszerződés megalkotásában.

Marischka, Hubert (1882–1959): bécsi operettszínész

Matoldy József: rajzoló.

Mauthner Ödön (1848–1934): magkereskedő, a magexport megteremtője.

Millerand, Alexandre (1859–1943): francia politikus, 1920–24 között köztársasági elnök.

Milotay István (1883–1963): szélsőjobboldali újságíró, politikus, író.

Petjura, Szimon Vasziljevics (1877–1926): ukrán nacionalista ellenforradalmár.

Pitaval-krónika: világhírű bűnesetek gyűjteménye Pitaval francia jogtudós összeállításában.

Prohászka Ottokár (1858–1927): székesfehérvári püspök, a magyar keresztényszocializmus képviselője.

Prónay Pál (1874–1948): Horthy egyik leghírhedtebb különítményparancsnoka, a síófoki és orgoványi tömegmészárlások irányítója.

Ruppert Rezső: politikus, kispárti képviselő.

Somogyi Béla (1868–1920): szociáldemokrata politikus, újságíró, Horthy parancsára az Ostenburg-különítmény tagjai meggyilkolták.

stupli: vakarcs, görcs (bécsi dialektusban).

Teleki Pál: (1879–1941): földrajztudós, politikus, 1939 – 41 között miniszterelnök. 1941. április 3-án öngyilkos lett.

„*Über allen gipfeln*”: Goethe: *A vándor éji dala*.

Váry Albert (1875–1953): jogász, 1918-ban a budapesti ügyészség vezetője, 1920-ban a hírhedt gyorsított eljárások irányítója.

Vértes Marcel (1895–1961): festő, grafikus, illusztrátor.

Vrangel, Pjotr Nyikolájevics (1878 –1928): orosz cári tábornok, az ellenforradalmi erők egyik vezetője.

Zadravec István (1884–1965): Horthy „nemzeti” hadseregének tábori papja., 1920-ban Horthy, mint Magyarország tábori püspökét, tábornokká nevezte ki.

**057
példány**

**ISBN ISBN 978-963-89346-7-3
ISSN 0866-4420**

Felelős kiadó Simor András

Felelős szerkesztő Tabák András

**2012 Vasas-Köz Kft. nyomda
Felelős vezető Badó Géza**

Terjeszti a Könyvtárellátó Közhasznú Társaság
